Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...мнай 1921 оной ...рйин 21-hээ гарана | № 109 (13904) | 1975 оной майн 10, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

Агуу Илалтын 30 жэлэй ойе совет арад, түрүү үзэлтэй бухы хүн түрэлтэн баяр ёhололой оршон байдалда тэмдэглэбэ.

СОВЕТ АРАДАЙ АГУУЕХЭ БААТАРШАЛГА

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда совет арадай туйлаhан Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон дотор болоо

МОСКВА. Майн 8. Кремлиин Съезднүүдэй ордондо болоhон Агуухэ илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаанай үе.

Фототелеграфаар абтаба.

...ороноо хамгаалгын ...дайнда совет ара-...лаhан Илалтын 30 ...ойдо зорюулагдажа, ...дотор. Съезднүүдэй ...соо зарлагдаhан бая-...лаанда бухы союзна ...ликануудhаа ерэhэн ...ба ажалай ветера-... — Советскэ Союзай ...уд, Алдар солын ...ордентод, Социалис ...Геройнууд сугларба. ...дотор — ажалшадай, ...Армиин ба Далайн ...Флодой түлөөлэгшэд ...Илалтын 30 жэлэй ойн ...хабаадахаяа ...ерэhэн гадаадын ...нинууд. Мүн эндэ — ...байдаг дипломати-...түлөөлэлгэтэ эмхи-...толгойлогшонор, со-...гадаадын корреспон-...д.

...тэг дунда В. И. Ле-...бюст харагдана. ...«1975» гэhэн тоо-...hаа хойшо совет ...абажа ерэhэн, амга-...бан гушан жэл тухай ...Сценын гүн дун-... — Илалтын орденой ...раг.

...Эндэ сугларагшад ...бодожо, нүхэд ...Брежневые, Ю. В. ...ые, А. А. Гречкые, ...Гришиние, А. А. ...ые, А. П. Кирилен-... А. Н. Косыгиние, ...Кулаковые, А. Я. ...е, Н. В. Подгорные, ...Полянскиние, М. А. ...е, П. Н. Демичевые, ...Пономарёвые, М. С. ...цевые, В. И. Долгих, ...Капитоновые, К. Ф. ...ые нэрьемэ, удаан ...ташалгаар угтаа.

...тэй хамта социалис ...дай ба антигитлеров-...лициин оронуудай де-...нуудай хүтэлбэрилэг-...сэрэгэй элитэ мэдээжэ ...шигууд, дайнай вете-... ажалай түрүүшүүл ...уудэ hууба.

...С-эй ЦК-гай Политбю-...гэшүүн, партиин Мос-...горкомой нэгэдэхи ...рь В. В. Гришин бая-...лаае нээгээ.

...скэ Союзай гүрэнэй ...гүйсэдхэгдэбэ.

...оной майда илагдан ...hан рейхстаг дээрэ ...гээшэ Илалтын туг ...маршын аялга доро ...Зал дотор байг-...тугые баяртай омо-...гойгоор угтаба. Со-...Союзай Геройнууд ...Неустроев, М. В. Кан-... М. А. Егоров СССР-...бэсэгтэ Хүсэнүүдэй ...ууудэй, гурбан ян-...сэрэгэй тугшадай хүндэ-...коргоор үдэшэгдэн, ...тугые оруулаа.

...эй ЦК-гай Гене-...секретарь нүхэр Лео-...ич Брежневтэ үгэ ...Баярай суглаанда ...шад hууринуудhаа бодожо, тэрэниие нэрьемэ овацяар угтаа.

Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэ тон анхаралтайгаар шагнагдаhан, нэрьемэ, удаан альга ташалгаар оло дахин угтагдаhан байна.

Дайнай ветерануудай үмэнэhөө Советскэ Союзай Герой, Лихачёвой нэрэмжэтэ автозаводой хүдэлмэришэн **В. С. Терещенкэдэ** үгэ үгтэбэ.

Амгалан байдал хамгаалхын, социализмын ба коммунизмын хэрэгые батадхаха, хүгжөөхын тула, ажалшадай аша туhада зорюулан КПСС-эй бэелүүлдэг гадаадын политикые совет хүнүүд бүрин hайшаана гэжэ автомобиль бүтээдэг хүдэлмэришэн мэдүүлнэ.

Ниислэлэй ажалшад коммунис байгуулалтын хэрэгтэ оруулдаг хубитаяа улам арьбадхаха, Коммунистнуудай агуухэ партиие тойруулан өөhэдынгөө зэргые бүри нягтаар жагсааха, КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха байха гэжэ бүхы москвагайхидые автозаводой коллективэй үмэнэhөө найдуулаа.

Партизануудай хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадагшадай нэгэн, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой **А. Ф. Фёдоров** трибунада гараба. Леонид Ильич Брежневэй хэлэhэн тодо hонор, дүлэтэ үгые таанадтай хамта ехээр hонирхон, сэдьхэлээ доhолгон байжа шагнабаб. Сэрэгшэд-ветеранууд тухай, партизанууд ба подпольщигууд тухай эдэ үгэнүүд минии зүрхэ сэдьхэлые илангаяа ехээр доhолгоо гэбэ.

Дайнай үеын ажалай ветеран, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, Социалис Ажалай Герой, Уралмашзаводой зуборезчигүүдэй бригадир **А. И. Храмцов** үгэ хэлэбэ. Тиихэдээ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ совет арадай гаргаhан ажалай баатаршалга тухай хөөрөө.

Подполковник **В. А. Игнатовта** үгэ үгтэбэ. Дайнай шэрүүн шанга жэлнүүдтэ совет сэрэгшэдэй бии болгоhон баатар габьяата гурим заншалнууд хэзээшье запаста гарахагүй. Эхэ ороноо хамгаалжа байгаа мүнөөнэй үетэн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай баатарнуудай урдаа барижа тулалдаhан дайшалхы тугуудтай хамта тэдэниие халан абанхай. Манай сэрэгшэ бүхэн — солдадhаа эхилээд маршал хүрэтэрөө — эдэ гурим заншалнуудые наринаар сахиха, арьбадхаха ябадалые арюун нангин уялгамнай гээд тоолоно гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ.

Ленинградай Ждановай нэрэмжэтэ гүрэнэй университедэй ректор, СССР-эй Науканuудай академиин гэшүүн-корреспондент **В. Б. Алесковский** үгэ хэлэхэдээ, совет эрдэм болон соёлые саашадань хүгжөөлгын хэрэгтэ совет эрдэмтэд бүхы хүсэ шадалаа зорюулха, Ленинскэ партиин XXV съездые ехэ шэнэ амжалтануудаар угтаха гэжэ партиин Центральна Комитедые, Советскэ правительствые ороной бүхы интеллигенциин үмэнэhөө найдуулба.

Социалис Ажалай хоёр дахин Герой, Костромской областиин «12-й Октябрь» колхозой түрүүлэгшэ **Н. А. Малинина** трибунада гараба.

Тыллдэхи эхэнэрнүүдэй гаргаhан ажалай баатаршалга тухай Леонид Ильич Брежневэй мүнөөдэр хэлээшэ үгэнүүд намда онсо хүсэтэйгөөр соностоо. Фронт ошоhон эрэшүүлэй хүдэлмэриин ехэнхи хубиние совет эхэнэрнүүд нээрээшье бэедээ даажа гараа бэлэй. Хүнэй арга боломжо заха хизааргүй гэжэ хэлэхээр эдэнэр ажаллаhан юм. Тиин Эхэ ороной үндэр дээдэ магтаалда, баяр баясхаланда хүртэхэ ёhоороо хүртөө.

Арад зоной зол жаргалтай байхын, манай хэра хүрьhэгүй нютагуудые, бүхы хүдөө ажахые хүгжөөхын тула ехэ анхарал оролдолгын гаргагдажа байhанай түлөө үнэн зүрхэнhөө үшөө дахин баяр хүргэхые хүсэнэб.

Ажалдаа шэнэ амжалтануудые туйлажа, энэ анхарал оролдолгодо харюусахабди, манай түрэл Коммунис партиин XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахабди гэжэ хүдөө ажахын хүдэлмэрчэшэдэй үмэнэhөө найдуулхые мини зүбшөөгыт гэбэ.

Совет залуушуулай үмэнэhөө амаршалха үгэ үгтөө. Залуу хүдэлмэришэн, залуу колхозница, студент, ПТУ-гай hурагша, hургуулиин шаби трибунада гараад, иигэжэ мэдүүлбэ:

Дайнай hүүлээр түрэhэн үетэнэй үмэнэhөө үгэеэ хэлэнэбди. Совет арадай, тэрэнэй шэн габьяата Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй гаргаhан баатаршалгын hүр жабхалан бидэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ, саашанхи бүхы үетэдэй зүрхэ сэдьхэлдэ хэтэ мүнхэдөө hанагдажа байхал.

Хэды олон жэлэй үнгэрбэшье, совет арадай тэмсэлые Ленинскэ Коммунис партиин үүсхэл зоригжуулдаг, эмхидхэдэг байhыень хэзээшье мартахагүйбди. Энэ парти эрхим хүбүүд, басагадаа эгээн аюултай, эгээн бэрхэтэй хэрэгүүдтэ эльгээдэг байhан. «Коммунистнууд, урагшаа!» гэhэн үгэнүүд илалтын урия болон Москваhаа Берлин хүрэтэр зэдэлhэн байгаа.

Совет ороной эдир үетэнэй түлөөлэгшэд өөhэдынгөө ажал хэрэгүүд тухай хөөрэнэ. Коммунизм байгуулжа байгаа залуушуулай ажалай рапортнуудые эндэ сугларагшад альга ташалгаар угтаба.

Партиин, Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэ, сэрэгшэд-ветерануудта баглаа сэсэгүүдые үхибүүдэй барюулхадань, баярай суглаанда хабаадагшад нэрьемэ шангаар альга ташаа.

Соведүүдэй ороной эдиршүүлэй айладхал аха үетэдэй үмэнэ элидхэhэн тоссоон, коммунизмын нангин зорилгонуудта үнэн байха тухай шахаа тангариг болоно.

Баярай суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые ехэ баяртайгаар баталан абаа.

Бултадаа hууриhаа бодобо. Илалтын туг сэрэгэй маршын ирагуу аялга доро залhаа гаргагдаа.

Баярай суглаан тараа гэжэ соносхогдобо. Советскэ Союзай Гүрэнэй гимн Кремлиин ордон дотор hүр жабхалантайгаар ханхинан зэдэлбэ.

(ТАСС).

ҺАЙНДЭРЭЙ КОНЦЕРТ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда совет арадай туйлаhан Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаанай hүүлээр, «Алдаршыш!» гэhэн дуун Кремлиин ордон соо hүр жабхалантайгаар ханхинаба. Энэ дуун социалис Эхэ оронойнгоо сүлөөтэ, бэеэ даахан байдалые hүрөөтэ шанга жэлнүүдтэ хамгаалагшадай хүндэлэлдэ зорюулагдаа.

Концертдэ хабаадагшадай дунда урдын фронтовигууд олон. Эдэнэр залуу артистнуудтай хамта искусствын уран үгөөр баатар габьяата үнгэрhэн саг, баяр түгэс мүнөөнэй байдал тухай хөөрэбэ.

Аха дүү бүхы союзна республиканuудай артистнууд А. Холминовой зохёоhон, «Коммунис парти тухай дууе» ехэ дэбжэлтэтэйгээр гүйсэдхөө.

С. Туликовай зохёоhон, «Эхэ орондо алдар соло» гэhэн шэнэ дуугаар концерт дүүрэбэ.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Хүндэтэ нютаг ороноорхин!

Хүндэтэ фронтовигууд!

Хүндэтэ гадаадын айлшад!

Баяр жабхаланта эдэ үдэрнүүдтэ совет хүн бүхэн, бүлэ бүхэн, манай бүхы арад зон мартагдашагүй 1945 оной май hарые дахин дахин hанажа дурдана. Удаан үргэлжэлhэн, аюулта дайнай hүүлээр хүндэ хүшэрөөр олдоhон энхэ амгалан байдалай жаргал үзэhэн арадай сэдьхэлэй айхабтар ехэ урма бадаралые үшөө дахин үзэжэ байhан шэнги байнабди.

Бидэндэ дайн хэрэгтэй бэшэ байгаа. Гэбэшье дайнай эхилхэдэ, совет арад булимтарагшадта эсэргүү үхэлтэ шанга тулалдаанда эрэлхэг зоригтойгоор ороhон юм.

Гитлерэйхид бидэндэ эсэргүүгээр асари ехэ, оньhото сэрэг табиhан байна. Тэдэнэр Советскэ Союзда илангаяа хэрзэгы шэрүүнээр добтолжо, энэнь хэмжээлэхыншье аргагүй, нэрлэхыншье аргагүй байhан юм. Дүрбэн жэл шахуу туршада үзэгдөө дуулдаагүй шэрүүн шанга байлдаануудай нэерээн замхаагүй, эдэ байлдаануудта хоёр талаhаа олон миллион солдат хабаадаа.

Булимтарагшадые Москва шадар даралга, Ленинградые хамгаалалга, баатар габьяата сталинградскэ тулалдаан, Кавказай түлөө байлдаанууд, Курска-Орловско дугада болоhон асари ехэ тэмсэл, Корсунь-Шевченковскэ операци, Берлиндэ хэгдэhэн илалтата шууд добтолго болон бусад олон ехэ ехэ тулалдаанууд совет сэрэгшэдтэ буурашагүй алдар соло асараа юм. Эдэ тулалдаанууд дайнуудай түүхэдэ хэтэ мүнхэдөө ороно.

Айхабтар хүшэр хүндэ туршалгануудые дабан гаража, совет хүнүүд Эхэ оронойнгоо нэрэ хүндэ болон бэеэ даанхай байдалые хамгаалжа шадаа, Октябриин туйлалтануудые, Владимир Ильич Ленинэй манда захин заяаhан хэрэгые хамгаалжа шадаа.

Совет арадай баатар габьяата тэмсэлынь дэлхэйн хоёрдохи дайнай ябасада эрид хубилалта оруулhан байна. Тэрэ дайнай тулалдаанууд айхабтар ехэ газар дайда дээрэ — Атлантикаhаа эхилээд, Номгон океан хүрэтэр, Грепландиин мүльhэтэ дайдаhаа эхилээд, Африкын сүл губи хүрэтэр дэлгэрhэн байгаа. Гэбэшье сэрэгэй гол ябуулганууд совет-германиин фронт дээрэ болоhон юм. Гансал совет арадай бэшэ, харин бүхы хүн түрэлтэнэй хуби заяан үнэн дээрээ имагтал эндэ шиидхэгдэжэ байгаа.

Мүнөө болоно байгаа hайндэр — фашизмда эсэргүү агуухэ дайнда хабаадаhан бүхы хүнүүдэй hайндэр мүн.

Энэ ушар элигээр юун дээрэ харагданаб гэхэдэ, олон ороной партийна, гүрэнэй, сэрэгэй болон чиитын олон тоото делегацинууд манай баярай суглаан дээрэ эндэ байлсана бшуу. Бүгэдэ арадай ехэ баяр болон манай сэдьхэлэй хүгжэлые хубаалдахаяа ерэhэн өөрынгөө хилын саанахи айлшадые совет хүнүүд үнэн зүрхэнhөө амаршална.

Энэ зал соо байhан аха дүү социалис оронуудай — Болгариин Арадай Республикын, Венгриин Арадай Республикын, Вьетнамай Демократическа Республикын, Германиин Демократическа Республикын, Корейн Арадай Демократическа Республикын, Кубын Республикын, Монголой Арадай Республикын, Польшын Арадай Республикын, Румыниин Социалис Республикын, Чехословакиин Социалис Республикын, Югославиин Социалис Федеративна Республикын делегацинуудые бидэнэр халуунаар амаршалнабди.

Гитлеровскэ Германида эсэргүү нүхэсэлдэ ороhон оронуудhаа — Великобритани, Америкын Холбоото Штадууд болон Францаhаа ерэhэн хүндэтэ айлшадые амаршалнабди. Совет хүнүүд булимтарагшадта эсэргүү хамта тэмсэhэн дайшалхы нүхэдтэеэ энэ үдэр уулзаhандаа баярлажа байна.

Югославиин коммунистнуудаар толгойлогдоhон арадай-сүлөөрэлгын армиинь эрэлхэг зоригто тэмсэл, Польшо болон Чехословакиин патриодуудай бурилдүүлhэн арми болон соединенинүүдэй илалтанууд, Словакида, Румынида, Болгарида болоhон арадай восстанинууд, Албаниин арадай сүлөөрэлгын тэмсэл, Францида, Италида болон бусад оронуудта болоhон эсэргүүсэлгын хүдэлөөн, партизан отрядуудай ябуулганууд, дайсанай өөрынь орон дотор фашизмда эсэргүү үүсхэгдэhэн нюуса тэмсэл — эдэ бүгэдэ эсэсэй эсэстэ совет арадай тэмсэлтэй нэгэдэн ниилэжэ, нэгэ хүсэтэ ехэ урасхал болоод, Европын картаhаа хүрин бузар голбые хамажа хаяhан байна.

Фашизмые бута сохилго олон арадуудай ажабайдалда гүнзэгы мүр сараа үлөөжэ, дэлхэйн түхэл шарайе хубилгаа.

Олон арбаад оронууд фашис дарлалтаhаа сүлөөлэгдэжэ, өөрынгөө бэеэ даанхай байдал hэргээгээ.

Польшын, Чехословакиин, Югославиин, Болгариин болон Венгриин, Румыниин болон Албаниин, Германиин Демократическа Республикын арадууд, Хитадай, Вьетнамай болон Хойто Корейн арадууд социалис хүгжэлтын замые hунган абаха аргатай болоhон байна. Тиигэжэ дэлхэйн социалис байгуулалта бии болоо. Уласхоорондын байдал шэнэ жама ёhонуудаар хүгжэдэг болоо.

Түрүү демократическа, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй байдалынь бүхы дэлхэй дээрэ батажаа. Коммунис партинуудай нэрэ хүндэ болон политическэ нүлөөн хаа хаанагүй ехэ болоо. Демократиин түлөө, ажалшадай материальна байдал hайжаруулхын түлөө тэмсэлдэ хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн шэнэ амжалтануудые туйлаа. Дайнай hүүлээрхи түрүүшын жэлнүүдтэ колониальна империнүүдэй hандаралга түргэдөөд, тэрэнь колониализмын hаркин уналгаар түгэсэhэн байна.

XX зуун жэлэй туршада манай орон дэлхэйн түхэл шарайе хубилгаха айхабтар ехэ хубилалтануудай эхиндэ хоёр дахин байжа үзэбэ.

Имэ байдал 1917 ондо тохёолдоо. Тиихэдэ Октябрь илажа, хүн түрэлтэнэй түүхэтэ шэнэ үе шатада ороhон тухай тунхаглан соносхоо hэн. Мүн имэ байдал 1945 ондо тохёолдоо. Тиихэдэ Советскэ Союзай шиидхэхы үүргэ дүүргэhэнэй ашаар фашизм бута сохигдожо, социально-политическэ хубилалтануудай хүсэтэ долгин далбагатан эбхэрээд, бүхы түби дэлхэй дээгүүр дэлгэржэ, бүхы дэлхэйдэхи эб найрамдалай хүсэнүүдые бэхижүүлhэн байна.

Эдэ бүхы ушарhаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда туйлаhан совет арадай илалта дэлхэйн үмэнэ улам асари ехээр, бүри hүр жабхалантайгаар харагдана. Энэ илалта түүхэдэ ороно, хэзээшье мартагдахагүй юм.

Нүхэд! Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай байлдаануудта туйлагдаhан илалта хадаа манай баатар габьяата хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, манай интеллигенциин илалта, олон үндэhэ яhата бүхы совет арадай илалта мүн. Энэ хадаа алдарта Совет Армиин, революциин байгуулhан, партиин хүмүүжүүлhэн арад зонтоёо таhаршагүй нягта холбоотой армиин илалта мүн. Энэ хадаа совет сэрэгэй эрдэм ухаанай, бүхы түрэлэй сэрэгэй дайшалхы hүбэлгэн шадабариин, арад зоной дундаhаа гараhан совет полководецуудай мэргэн шадабариин илалта мүн.

Дайнай харгы замуудта совет солдат, офицер болон генералнууд олон юумэ үзөө. Сэдьхэл зүрхые нарбагар хүндэ уй гашуудалаар дараhан сүхарилта. Таhалгаряагүй үргэлжэлhэн хатуу шэрүүн тулалдаанууд. Үхэлэй хажууда үнгэргэhэн олон үдэр, hара, жэлнүүд. Убэлэй шэмэрүүн хүйтэндэ, зунай аяма халуунда, намарай hуужа ороhон хура бороодо болон хабарай шабар шабхын үедэ хэгдэдэг байhан, шэнээ тамир барадаг, ута холын ябуулганууд.

Мүнөө, гурбан арбан жэл үнгэрhэн хойно, манай армиин сэрэгшэд, командирнууд, полит-хүдэлмэрилэгшэдэй үзэhэн бүхы юумые hанахадаа, имэ юумэн үнэхөөрөө болоhон, эдэ бүхые хүн тэсэн гаража шадаха гэжэ этигэхэньшье заримдаа бэрхэтэй байдаг.

Харин бидэ тэсэжэ шадаабди. Бүхы юумые тэсэжэ гараад, бүхы юумые гаталаа, илаабди, фашис булимтарагшадые бута сохёобди.

(Эхин. Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

Коммунис партиин, Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэ ойн баярай медальнууд барюулагдаа

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный майн 8-да Кремль соо нүхэд Л. И. Брежневтэ, Ю. В. Андроповто, А. А. Гречкэдэ, В. В. Гришиндэ, А. А. Громыкодо, А. П. Кириленкэдэ, А. Н. Косыгинда, Д. Ф. Кулаковто, А. Я. Пельшэдэ, Д. С. Полянскида, М. А. Сусловта, П. Н. Демичевтэ, Б. Н. Пономаревто, М. С. Соломенцевто, В. И. Долгихто, И. В. Капитоновто, К. Ф. Катушевта «1941—1945 онуудай Илалтын Агуухэ дайнда туйлагдаhан Илалтын гушан жэл» гэhэн ойн баярай медальнуудые баярай оршон байдалда барюулаа.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев нүхэр Н. В. Подгорнодо ойн баярай медаль барюулба.

(ТАСС).

Армиин генерал Л. И. Брежневтэ «Маршалай одон» барюулагдаба

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный майн 8-да Кремль дотор нүхэр Л. И. Брежневтэ армиин генералай сэрэгэй тэмдэг — «Маршалай одые» барюулба.

(ТАСС).

СССР-эй партийно-гүрэнэй делегаци Белградта

БЕЛГРАД. (ТАСС). Югославиин сүлөөлэгдэhөөр, фашизмые илаhаар 30 жэлэй ойн hайндэртэ хабаадаха Совет партийно-гүрэнэй делегацие толгойлжо ошоhон КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров майн 8-да СФРЮ-гэй Союзна гүйсэдхэхы вечэй түрүүлэгшэ, СКЮ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн Д. Виедичтэй уулзаа.

Фашизмые илаhаар 30 жэлэй ойтой дашарамдуулан, СФРЮ-дэхи СССР-эй посольствын эмхидхэhэн уулзалгада совет делегаци хабаадаба.

СОВЕТ АРАДАЙ АГУУЕХЭ БААТАРШАЛГА

(Түгэсхэл. Эхниинь 1-дэхи хуудаһанда).

Бидэнэр бүгэдэ, тэдэ жэлнүүдтэ буугай һомон болон бомбонуудай доро ябажа байгшад гансал инаг дурата Эхэ оромнай бүтэн үлэһэй, арад зомнайл сүлөөтэй, жаргалтай байһай гэһэн нэгэн һаналда абтан, ами наһаяа үгэхөөр бэлэн ябадаг бэлэйбди.

Илалта тээшэ абаашаһан зам хүшэр хатуу байгаа. Энэ замда олон нүхэдөө алдаабди. Тиин фронтһоо бусаагүй хүнүүд тухай, эхэ эсэгэнэрэйнгээ газарые, социализмын Эхэ оронние хамгаалан унаһан хүнүүд тухай мүнөөдэр түбхын түрүүндэ һанан бодонобди.

Саг жэлнүүд дайнай үеые бидэнһээ улам холодуулна. Ушар нимэһээ ажабайдалай түлөө, эрхэ сүлөөгэй түлөө, инаг дурата Эхэ оронойнгоо зол жаргалай болон нэрэ хүндын түлөө, социализмын түлөө унаһан сэрэгшэдэй эгүүридэ мүнхэ баатаршалгые улам гүнзэгы дүүрэнээр сэгнэхэ арга олдоно. Тэдэ нүхэднай ходоодоо бидэнтэй — манай зүрхэ сэдьхэлдэ, манай ажал хэрэгүүдтэ байлсахал. Унаһан баатарнуудайнгаа мүнхэ дурасхаалые хүл дээрээ бодожо ёһолоё. **(Бүгэдэ бодоно, минутын туршада абяагүй байгаа).**

Мүнөө дайнай ветерануудта хандан, игэжэ хэлэхэ дуран хүрэнэ: таанар оронойнгоо үмэнэ, партиин үмэнэ түүхын үмэнэ өөрынгөө уялгые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргээт. Эхэ оромнай таанадта баяр баясхалангаа хүргэнэ. Таанадай нэрэнүүд совет арадай баатар габьяата туйлалтануудай түүхэдэ хэтэ мүнхэдөө оруулагданхай.

Мүн баатарлиг партизануудай нэрэнүүдшье энэ түүхэдэ хэтэ мүнхэдөө оруулагданхай. Тэдэнэр сар зуура эзэмдэгдээд байһан газарнуудые фашис булимтарагшадта тама болгожо шадаһан байна. Тиин үнгэрһэн дайнай үнэхөөрөө арадай шэнжэтэй байһанай толотомо һүлдэ тэмдэг болон, совет партизанай эрэлхэг зоригто дүрэ мүнөөдэр бидэнэй урда урган бодоно.

Фронт болон тылэй таһаршагүй, айхабтар бата бэхи нэгэдэлтэй байһан ушар дайнай арадай шэнжэтэй байһые илангаяа хүсэтэйгөөр харуулһан, манда илалта хангаһан байна. Тон богонихон болзор соо ороной зүүн нютагуудта олон мянган завод, фабрикануудые нүүлгэһэн ябадал манай ороной бэеэ хамгаалха хүсэ шадалые һэргээн гулидхаха асари ехэ удха шанартай ажалай илалта болоһон юм. Тылдэ байһан ажалшад ямаршье бэрхэшээлнүүдһээ тунхарингүй, армияа эрхим буу зэбсэгээр хангахын, солдадуудаа гутал хубсаһаар, эдеэ хоолоор хангахын, арадай бүхы ажахын таһалгаряагүй хүдэлмэрые хангахын тулада байха бүхы шадалаараа хүдэлһэн байна. Эдэ хүнүүдэй дайнай үедэ хүдэлхыень харахадаа, хүнэй арга боломжо гээшэ хизааргүй гэжэ һанахаар байдаг һэн. Энэ ушараар дашарамдуулан, манай гайхамшагта эхэнэрнүүд тухай тусгаар тэмдэглэн хэлэхэ дуран хүрэнэ . Тэдэнэрнай фронтдо ошоһон эрэшүүлэй хүдэлмэрин айхабтар ехэ хубииень бэе дээрээ даажа абаа бшуу.

Ниитэ илалта туйлаха хэрэгтэ ара талын ажалшадай шэн габьяата ажалаар оруулагдаһан хубитые Эхэ оромнай хэзээшье мартахагүй.

Нүхэд! Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ совет арадай туйлаһан элитэ ехэ илалтань коммунистнуудай партиин олон талата, нэгэн зорилгото ажал ябуулгатай таһаршагүй холбоотой юм. Тэрэнэй Центральна Комитедынь сэрэгэй ябуулгануудай политическэ болон стратегическэ дээдэ хүтэлбэрние хангажа байһан штабынь байгаа. Имагтал партимнай олон миллион хүнүүдые эмхидхэн жагсаажа, тэдэнэй эршэ хүсые, хүсэл зориг болон ябуулгые нэгэн зорилго тээшэ — илалта тээшэ шэглүүлжэ байгаа. Парти болон арад нэгэн, энэ буурашагүй нэгэдэлые һуларуулжа шадаха хүсэн дэлхэй дээрэ үгы гэжэ дайн дахин дахин гэршэлэн харуулһан байна.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Хүндэтэ нүхэд! Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадаһан хүнүүд манай дунда улам үсөөн боложо байна. Тэдэнэй хэһэн хэрэгүүд, туйлаһан илалтанууд түүхэ домогто орожо, арадай дурасхаалай, арадай сэдьхэл зүрхэнэй хубинь боложо байнхай. Түүхэтэ тулалдаануудта хабаадаһан ветерануудые хүндэлхэ, тэдээн тушаа оролдолго гаргаха гээшэ манай ажабайдалай моральна хуули ёһон, засагай органуудташье, эрхэтэн бүхэндэшье хуули ёһон мүн. Шэнэ үетэн өөһэдынгөө эхэ эсэгэнэрэй баатар габьяата хэрэгүүдтэнь хүрэмөөр байжа, тэдэнһээ дамжуулан абаһан тугаа нэрэтэй түрэтэйгөөр үргэжэ ябаха ёһотой.

Фашизмые илаһан ябадал дайнай һандарал хойшолонгуудые тон богонихон болзор соо усадхаха арга манай арадта олгоһоо гадна, ороной экономическа хүсэ шадалые, арадай ажахын продукци гаргалгые оло дахин ехэдхэхэ арга олгоһон байна. Манай ороной промышленность болон хүдөө ажахы тогтууритай үндэһэ һууритай боложо, амжалтатайгаар хүгжэжэ байна гэжэ энэ үдэр найдамтайгаар хэлэжэ болоно. Мүн энээнтэй хамта манай хүн зон һураггүй һайн һуудаг болонхой.

Байдалнай, нүхэд, мүнөө иимэл даа, тиин саашадаашье иимэ байха. Арад зоной байдал һайжаруулха, совет хүнэй байдалые саашадань улам дээшэлүүлхэ гээшэ манай партиин политикын хубилашагүй хараа шэглэлынь юм. Энэ шэглэл XXIV съезд дээрэ шэнэ хүсэтэйгөөр батадхагдаа һэн.

Дайнай һүүлээрхи 30 жэлэй туршада бүхы дээрэнь манай экономикошье, арад зоной культурна хэмжээншье, манай обществын бүхы түхэл шарайшье шанараараа нилээд ехээр хубилаа юм.

Энээнэй эсэстэ хүдэлмэришэн ангиин, таряашад болон интеллигенциин холбоон улам нягта болоо. Манай ороной бүхы наци болон яһатануудай аха дүүгэй нэгэдэл, совет арадай жагсаал улам нягта болоо.

Бидэнэр өөрынгөө хүсэ, өөрынгөө арга боломжонуудые мэдэнэбди, тиин бата найдамтайгаар ерээдүй тээшэ харанабди. Манай арми — эб найрамдалай арми юм. Эб найрамдал болон арадуудай аюулгүй байдал хангахаһаа ондоо зорилго тэрээндэ байхагүй.

Коммунис үзэл сурталаар нэбтэрэнги байха гээшэ манай хүсэнэй амидаралта энэ үндэһэнниинь байһан, байнашье, байхашье юм. Партиин бэелүүлһэн үзэл суртал, политическэ айхабтар ехэ хүдэлмэринь дайнай үедэ манай түгэс зэбсэг байгаа юм. Мүнөөшье тэрэ зэбсэгэй манай үмэнэ байгаа асари ехэ дотоодын болон уласхоорондын зорилгонуудые шиидхэхэ түгэс нүхэсэл байһаар.

Манай партиин ээлжээтэ XXV съезд хүрэтэр жэл хүрэхэгүй саг үлэбэ. Бүхы коммунистнууд, бүхы совет хүнүүд оронойнмнай ажабайдалдахи энэ ехэ үйлэ хэрэгые яажа эрхим һайнаар угтахаб гэжэ бодомжолжо байна. Партиин уряада габшагай ажалаар харюусан, манай арад энэ жэлдэ юһэдэхи табан жэлые амжалтатайгаар түгэсхэхэнь. Удаадахи, арбадахи табан жэлэй түсэбэй даалгабаринууд найруулан зохёогдожо дүүрэжэ байна. Гэбэшье партимнай улам саашадань хаража, манай хүгжэлтын холын хараа тухай бодомжолно.

Олоншье жэл үнгэрөөгүй байхада, совет арад һаяхан гансал ухаан бодолдоо сэдьхэжэ байһан зорилгонуудаа бодото дээрэнь шиидхэхэ.

Би юундэ игэжэ хэлэнэбиб гэхэдэ, бодото дээрээ бүхы манай орон айхабтар ехэ барилгын талмай ха юм.

Совет хүнүүдэй, түбхын түрүүндэ манай гайхамшаг залуушуулай баатар габьяатай ажал айхабтар ехэ шэнэ газар дайдые, байгаалиин баялигые ороной зүүн нютагуудта ашаглаха арга олгохо юм. Эхэ оронойнмнай карта дээрэ һаруул һайхан, һуухада тааруу зохид шэнэ хотонууд бии болохо. Бүгэдөөрөө гүйсэд дунда гү, али дээдэ һургуулитай хүнүүдһээ бүридэһэн коммунизм байгуулагшадай шэнэ үетэн эзэн ёһоор ажабайдалда орохо.

Нүхэд, бидэнэй үмэнэ байгаа зорилгонууд үнэхөөрөө ехэ. Тиин манай залуушуул — мүнөө цех болон таряалангууд дээрэ мэргэжэл шадабари оложо байгшад, мүн партануудай саана болон студентнэрэй аудиторинуудта һуугшад, Совет Армиин зэргэнүүдтэ алба хэгшэд тэдэ зорилгонуудые бэелүүлхэ ёһотой.

Манай хүндэтэ хүбүүд, басагад, игэжэ һанажа ябагты: дүшөөд онуудай залуу үетэн Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай хүшэр хүндэ ашаае мүр дээрээ абажа гараа. Танай ажабайдал болон хүдэлмэри эсэгэнэрэйтнай жэшээдэ хүрэмөөр байха ёһотой. Партимнай, араднай таанадта этигэнэ, таанадта найдана!

Нүхэд!

Социализмые бэхижүүлхэ гээшэ бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлһэн ябадал мүн.

Совет арад гушан жэлэй туршада энхэ амгалан байдалда ажаһуужа, ажаллажа байна. Мүн гушан жэлэй туршада Европо амгалан тайбан байдалда ажаһууна. Энэ агууехэ туйлалта гээшэ. Тиин манай ленинскэ партиин политика энэ хэрэгтэ бага бэшэ оруулалта хээ юм гэжэ бидэнэр омогорхон хэлэжэ шадахабди.

сусашагүй тэмсэл эрхилээбди.

Энэ хүнгэн бэшэ тэмсэл һэн.

Дайн байлдаануудай утаа уняарай арай гэжэ һалан сасуу «хүйтэн дайн» гэдэг бии боложо, тэрэнние эгээл булимтархы империалис бүлэгүүд үүдхэһэн байна. Социалис оронуудта эсэргүү бузагай ехэ хардалга гүрдэлгэ, хорото аашанууд, атомна заналта, экономическа талаар гансаардуулха, дайнай үедэ манай экономикын саг зуура һуларһые ашаглаха гэһэн һэдэлгэнүүд, — эдэ оүгэдын ашаар империализмын удамаринад социализмые бэхижүүлхэгүй, дэлхэй дээрэ тэрэнэй нүлөөнэй улам ехэ болохо хэрэгтэ һаад тойбо татаха гэжэ найдаһан байгаа.

Зүгөөр «хүйтэн дай» үүдхэһэн хархис этэгээдүүдэй хараа бодол буруу һүрөө. Тэдэнэр социализмые даражашье, һула болгожошье шадаагүй.

Социалис ёһоор һаналаа нэгэдэлгын түгэлдэр хүсэн хадаа Варшавска договорто, Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведтэ нэгэдэһэн гүрэнүүдэй хани нэгэдэлые уласхоорондын оршондохи эгээл түгэс хүсэтэй эмхинүүдэй нэгэниинь болгоо юм. Тэрэнэй баримталдаг политика эб найрамдал, арадуудай бэеэ даанхай байдал хамгаалха шиидхэхы эрхэ нүхэсэл болонхой.

Арадуудай хэдэг сүлөөрэлгын хүдэлөөе ленинскэ ёһоор шууд сэхээр, хэлбэришэгүйгөөр дэмжэлгэ, сүлөөрһэн оронуудтай тогтоогдоһон хани барисаае бэхижүүлгэ, бүхы дэлхэйн коммунистнуудтай, бүхы оронуудай хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнтэй байгуулагдаһан аха дүүгэй хани холбоон манай амгалан ёһоной политикада бүри ехэ хүсэ, нүлөө болон бүхы дэлхэй дээрэ бүри ехэ нэрэ хүндэ олгоно.

«Хүйтэн дайн» хэрэгээ болёо, ондоохон, бүри ухаансар, бодото байдалые харааһаа абалсаһан политика хэрэгтэй болоо гэжэ шэнэ оршон байдалда буржуазна дэлхэйншье хүтэлбэрилэгшэд ойлгожо эхилээ. Эбэй ёһоор зэргэ оршохо гэһэн манай уряануудые олохон капиталис оронуудта болгоомжотойгоор угтадаг болоо.

Һүүлэй жэлнүүдтэ баталагдаһан договорнууд ба хэлсээнүүд фашизмые илаһан үрэ дүнгүүдые юридическэ талаарнь батадхаад, Европын гүрэнүүдэй, тэрэшэлэн Америкын Холбоото Штадуудай хоорондо эбэй ёһоной аша үрэтэй харилсаа холбоо хүгжөөхын тулада таатай эрхэ нүхэсэл байгуулаа.

Ниитын байгуулалтануудай хоорондохи илгаа хадаа ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү тэмсэлдэ, эб найрамдалай түлөө болон уласхоорондын аюулгүй байдал сахихын түлөө тэмсэлдэ хүсэлэл оролдолгоёо нэгэдүүлхэ хэрэгтэ һаад тойбо болохогүй гэжэ дайнай жэлнүүдэй дүй дуршэл батадхан харуулаа. Дайн байлдаае түргөөр дүүргэхын тулада бидэ дайнай жэлнүүдтэ харилсадаг байгаабди, тиихэдээ муу бэшээр харилсадаг һэмди. Мүнөө бидэ ондоо, бүри шухала, тиигээд бүри орёо, хүндэшье байжа магад зорилго шиидхэнэбди. Энэмнай юуб гэхэдэ, бүхы дэлхэйе һандарган хохидуулха шэнэ дай үүдхүүлхэгүйн тулада энэ харилсаа холбоогоо гуримшуулан һайжаруулха болонобди.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр Азидашье, Африкадашье, Дүтын Зүүн зүгтэшье, Латиин Америкэдэшье дайн дажарай түймэрнүүд нэгэнтэ бэшэ соробхилоо һэн гэжэ бидэ мартаха ёһогүйбди. Эдэ дайнуудта хэдэн миллион хүнүүд алуулһан юм. Эдэ дайнуудай шалтагааниинь юуб гэхэдэ, тусхай зарим бүлэгүүд арадуудай сүлөөрһэн ябадалтай эбсэхэ дурагүй байгаа бшуу. Саашадаа иимэ ябадалые дабтуулжа боломоор гээшэ гү? Үгы, нүхэдүүд, болохогүй!

Энээндэ хабаатай хүнүүдэй нэгэ юрын лэ ушарые ойлгожо абамаар болонхой манай энэ үе сагта арадуудай сүлөөрэлгын хүдэлөөе дараха гэһэн һэдэлгэнүүд заатагүй буруу һүрэхэ байна бшуу. Хариин булимтарагшадта болон тэдэнэй туһамаршадта эсэргүү тэмсэл хэхэдээ, вьетнам арадай туйлаһан алдарта илалта хадаа энээндэ эрхим гэршэ мүн болоно.

Энэ илалта хадаа Вьетнамай патриодуудай олон удаан жэлнүүдтэ хэһэн баатарлиг тэмсэлэй эсэс болоно. Энэ илалта хадаа тэмсэлэй элдэб янзын — сэрэгэй политическэ ба дипломатическа онол аргануудые шадамараар хэрэглэһэнэй аша үрэ мүн болоно. Тэрээнтэй хамта энэ илалта хадаа социализмын оронуудай нүлөө ехэтэй, дайщалхы ёһоор һаналаа нэгэдэлгын гайхамшагта гэршэ мүн болоно. Тэрэ хадаа бүхы дэлхэйн түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй зүгһөө үзүүлэгдэдэг дэмжэлгын, талархалгын моральнополитическэ ехэ удха шанартай байһан тухай мүн лэ гэршэлнэ.

Баяр баясхалантай эдэ үдэрнүүдтэ бидэ, совет хүнүүд, ороноо шэнэ, демократическа үндэһэ һуури дээрэ һэргээн бодхоохо хэрэгтэнь Урда Вьетнамай патриодуудта ехэ амжалтануудые хүсэнэбди. Национальна нэгэдэлэй амгалан байдалай ба социальна дэбжэлтын замаар амжалтатайгаар дабшахыень Вьетнамай аха дүү бүхы арадта хүсэнэбди.

Индохитадта дайнай гуламтые усадхаһан ушар уласхоорондын оршон байдалые улам саашадань һайжаруулхада таатай зохид эрхэ нүхэсэл байгуулна гэжэ мүн лэ сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэхэдэ болоно. Энээнһээ уласхоорондын түгшүүрилтэ байдал һуларуулха хэрэг шүүбэритэхэ, тэрэ тоодо бидэнэй тухайламжын ёһоор, манай ороной болон Америкын Холбоото Штадуудай хоорондын харилсаануудтахи түгшүүрилые һуларуулха хэрэг шүүбэритэхэ юм.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэл үргэлжэлһөөр, энэ тэмсэл таһалгаряагүйгөөр, забһарлалгагүйгөөр хэгдэхэ ёһотой. Арад бүхэн найдамтай аюулгүй байдалда, бата бэхи эб найрамдалай оршон байдалда ажаһууха эрхэтэй. Энээнһээ ондоо юун байхаб?

Бүхы Европын зүблөөндэ хабаадагшад мүнөө шухала документнүүдые найруулан зохёохо хүдэлмэрээ дүүргэжэ байна. Эдэ документнүүд Европодохи бата бэхи эб найрамдалай үндэһэ һууринуудые, энэ түбиин гүрэнүүдэй хоорондохи амгалан ёһоной, һайн хүршэнэрэй харилсаануудай гол ёһонуудые, мүн тэдэнэй хоорондоо бэе бэедээ аша туһатайгаар, ашаг үрэтэйгөөр харилсаха түхэл маягуудые тодорхойлхо юм. Европодохи энэ дүй дүршэлые бусадшье түбиин гүрэнүүдэй ямар нэгэн түхэл маягтайгаар хэрэглээ һаань, муу бэшэ байха һэн гээшэ ха.

Буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээлгые болюулхын, буу зэбсэг хуряахын түлөө тэмсэл эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ бүри шухала удха шанартай боложо байна гээшэ ааб даа.

Томо гүрэнүүдэй сэрэгэй гаргашануудые, буу зэбсэг түхеэрэлгые хороохо гэжэ үнинһөө хойшо нэтэрүүгээр тэмсэдэг Советскэ Союзай болон бусад социалис гүрэнүүдэй нэтэрүү шанга хүсэлэл оролдолго гаргажа байгаашье һаань, дэлхэй дээрэ үзэгдөөгүй ехэ хэмжээнэй буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээгдэжэ байһаар.

Гэхэ зуура буу зэбсэг нигэжэ ехээр бүтээлгэ, тэрэ тоодо хүн зониие олоор хюдалгын буу зэбсэг бүтээлгэ улам бүри үндэһэ баримтагүй боложо байна. Ракетно-ядерна дай үүдхэлгэ ээрхэг түримхэйшүүлые өөһэдыень эрхэ бэшэ үгы хэлгээр дүүрэхэ жэшээтэй, дайнда ёһо тэдысэ бүри хабаадуулагдаагүйшье бусад олон оронууд ба арадуудта хүргэгдэхэ туйлай ехэ гарза хохидол тухайшье эндэ хэлэгдэнэгүй. Уласхоорондын түгшүүрилтэ байдал һуларуулгын хүгжэлтые, мүн гүрэнүүдэй сэрэгэй хүсэ шадалые саг үргэлжэ ехэдхэлгые, буу зэбсэг нарижуулан һайжаруулгые ба ехээр бүтээлгые үни удаан саг соо нэгэ зэргэ ябуулхын аргагүй гэжэ баһал эли тодо юм.

Тиимэһээ буу зэбсэг хуряаха тухай хэлэхэһээ байтагай, гүрэнүүдэй сэрэгэй буу зэбсэг түхеэрэлгые хороохо тухай тодорхой хэлсээнүүдые хэжэ эхилхэ саг тулажа ерэнхэй, Советскэ Союз имагтал энээние туйлаха ябадал хүсэнэ.

Нүхэдүүд! Манай партиин эб найрамдалда дуратай политика хэлбэришэгүйгөөр, нэтэрүү шангаар ябуулһанай эсэстэ, дэлхэйн социализмын хүсэ шадалай ехэ болоһоной ба нүлөөгэйнь ургаһанай эсэстэ дэлхэйн шэнэ дай үүдхэхэ аюул бага болоо. Иимэ аюулай эсэсэй эсэстэ оройдоо үгы хэгдэхын тулада бидэ али бүхы юумэ хэхэ байнабди. Үнгэрһэн агуехэ дайнда эб найрам- [illegible]

КПСС-эй Центральна Комитедтэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай илалта туйлаһаар 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Улаан-Үдэ городой ажалшадай, Совет Армиин сэрэгшэдэй түлөөлэгшэдэй баярай суглаанда хабаадагша бидэнэр Буряад ороной бүхы ажалшадай үмэнэһөө илалтын һайндэрөөр дашарамдуулан, КПСС-эй Ленинскэ Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ үнэн зүрхэнэй халуун амаршалга хүргэнэбди.

Уласхоорондын эгээн шунахай хүсэн байһан гитлеровскэ Германие диилэжэ, манай арадай бүхэдэлхэйн түүхэтэ илалта туйлаһаар 30 жэл үнгэрбэ.

Гитлеровскэ эзэмдэгшэдые бута сохижо, совет сэрэгшэд олон гүрэнүүдэй арадуудые фашис богоолшолгоһоо абараа. Манай арад илалта туйлаха замдаа хүшэр хүндэ бэрхэшээлнүүдые дабажа, баатар арадай соло дуудуулаа.

Фашизмые илаһан ушар манай арадай эбдэршэгүй нэгэдэлые, совет гүрэнэй диилдэшэгүй байһые, капитализмһаа социализмын булюу һайн байһанние харуулаа.

Фашизмые, һүүлээрнь япон милитаризмые бута сохиһон ушар Европын, Азиин хэдэ хэдэн оронуудта арадай демократическа революцинуудай илалтада, уласхоорондын революционно, демократическа, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй дэбжэлтэдэ туһалаа, түүхын бүхы хүгжэлтэдэ гүнзэгы нүлөө үзүүлээ.

Дайнай һүүлээрхи жэлнүүдэй үедэ манай ороной ажалшад Коммунис партиин хүтэлбэри доро дайгаар һандаргагдаһан бүхы юумэеэ богонихон болзорой туршада һэргээн байгуулхаһаа гадна, экономико болон соёл культураяа хүгжөөлгэдэ, социалис Эхэ оронойнгоо бэеэ хамгаалха хүсэеэ бэхижүүлгэдэ шэнэ асари ехэ амжалта туйлаа.

Үнгэрһэн 30 жэлэй туршада Буряадай АССР-эй ажалшад СССР-эй аха дүү арадуудай бүлэ соо ажахын, соёл культурын байгуулалтада горитойхон амжалта туйлаа. Буряад ороной ажалшад бүхы совет хүнүүд шэнги, КПСС-эй XXV съездые амжалта түгэсөөр угтахын түлөө бүгэдэ арадай мүрысөөндэ оролсоод, юһэдэхи түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлые ажалай шэнэ туйлалтануудаар угтаха гэжэ шиидэнхэй.

Промышленна бүхы зүйлэй продукцинуудые гаргаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхэ, түсэбһөө гадуур 15 миллионһоо бага бэшэ продукци гаргаха, тэрэ тоодо илалтын 30 жэлэй ойдо — 4 миллион түхэригэй продукци гаргаха гэһэн уялга тэдэнэр абаа һэн.

Республикын промышленна предприятинуудай ажалшадай илалтын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялга үлүүлэн дүүргэгдээ гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Совет правительствада баяртайгаар мэдээсэнэбди. Майн 9-дэ түсэбһөө гадуур 8 миллион 465 мянган түхэригэй промышленна продукци гүрэндэ худалдагдаа.

Манай республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд газар таряалангай, мал ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха даалгабаринуудаа болзорһоонь урид дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэл дэлгэрүүлээ.

Буряадай хүдэлмэришэн анги, колхозно таряашад, ажалша интеллигенци КПСС-эй Центральна Комитедые, Совет правительствые тойрон бүри нягтаар жагсаха, партиин хараалһан коммунис байгуулалтын асари ехэ зорилгонуудые дүүргэхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлхэ гэжэ Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедые, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумые, СССР-эй Министрнүүдэй Соведые республикын ажалшадай үмэнэһөө найдуулнабди.

30 жэлэй саада тээ Германиин фашизмые диилэжэ, бүхэдэлхэйн түүхэтэ илалта туйлаһан совет сэрэгшэдэй, партизануудай, хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай, интеллигенциин агууехэ габьяа хэтэ мүнхэдөө алдаршан байг лэ!

Манай бүхы илалтануудые зорижуулагша, эмхидхэгшэ Советскэ Союзай Коммунис партида алдар соло!

Коммунизм байгуулагша агууехэ совет арад мандаха болтогой!

БАЯРАЙ СУГЛААН ДЭЭРЭ

Уржадэр Буряадай оперо ба баледэй театр соо Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай илаһаар 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан болоо. Элидхэлэй һүүлээр манай искусствын хүдэлмэрилэгшэд һонирхолтой концерт харуулаа, Советскэ Союзай Геройнууд, Алдар солын гурбан шатын орденуудаар шагнагдагшадтай уулзалга болоо.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Баярай суглаанай зал соо. 2. Советскэ Союзай Герой, отставкада гарһан генерал-майор И. В. Балдынов баярай суглаанда хабаадагшадтай уулзалгын үедэ. 3. СССР-эй арадай артист Л. Линховоин. 4. «Байгал» ансамблиин уран хатар.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ИЛАЛТЫН ТУГУУД НАМИЛЗАНА

НИЖНЕАНГАРСК. БАМ. Курла тохой, Даван дээрэ, БАМ-ай барилгашадай участок бүхэндэ баярай митингнүүд болоо. В. А. Сорокин, Д. И. Козлов болон бусад дайнда хабаадагшадые БАМ-аархид халуунаар амаршалаа. Шэрүүн тэмсэлэй түрүүшын шугам дээрэ ябаһан сэрэгшэд ажалай фронтдо албаяа үргэлжэлүүлэн, эршэтэ ажалай түрүү зэргэдэ ябанад. Мүнөө үеын агуу барилгада хабаадагшад Илалтын ойе жабхалантайгаар һайндэрэйхеэр угтаа. Дайнай, ажалай ветерануудта зорюулагдаһан тусхай ханын һонинууд, бюллетеньнүүд гаргагдаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ ами наһаяа алдаһан нютагайнгаа сэрэгшэдэй дурасхаалда зорюулагдаһан хүшөөгэй дэргэдэ Нижнеангарскынхид веногуудые табяа.

ГУСИНООЗЕРСК. Сэлэнгын аймагай бүхы тосхонуудаар, нютагуудаар агуу Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаанууд, митингнүүд үнгэргэгдөө. Шахтёрнуудай хотодо болоһон манифестацида хабаадагшад Илалтын хүндэдэ зорюулан, сэсэгүүдые, модонуудые таряжа, сквер байгуулаа. Дайнай үедэ ами на[illegible] хүбүүдтэ-сэрэгшэдтэ зорюулагдаһан хүшөөнүүд Жарга[illegible]

ланта, Тохой, [illegible] тосхонуудта нэгдэ[illegible] гай түб дээрэ, бүхы [illegible] хонуудта һайндэрэй [illegible] нүүд, спортивна [illegible] нүүд болоо. Фашис [illegible] ниие илаһан 30 жэл [illegible] хүн бүхэнэй сэдьхэл [illegible] гэмэ һайндэр болоо.

БАБУШКИН. [illegible] дальнуудаа [illegible] фронтовигууд Бабушкин[illegible] тын ажалшадай [illegible] манлайда ябаа. [illegible] Эхэ оронойнгоо түлөө [illegible] сээ» гэһэн транспарант[illegible] най ветеранууд дээрэ [illegible] алхалалдаа. Эсэгэ [illegible] хамгаалгын Агууехэ [illegible] фронтнууд дээрэ ами [illegible] алдаһан Бабушкин [illegible] сэрэгшэдэй дурсхаал[illegible] бодхоогдоһон хүшөөгэй [illegible] гэдэ веногууд, амидын [illegible] гүүд табигдаа. Баярай [illegible] тинг дээрэ Бабушкин [illegible] горсоведэй исполкомой [illegible] рүүлэгшэ В. Л. Ша[illegible] совая станциин узел[illegible] комой секретарь В. Л. [illegible] бин, фронтовигууд И. [illegible] щеряков, А. П. Старков [illegible] да һургуулиин 10-дахи [illegible] сай һурагша Саша [illegible] лон бусад үгэ хэлээ. [illegible] дэй саадай багашуулай [illegible] һэн хүгжэмтэ найруулга[illegible] ной зүрхэ сэдьхэл [illegible] Бүгэдэ ниитын [illegible] Бабушкин хотын [illegible] һэн тэмдэглэв.

Илалтын баярай суглаанууд, митингнүүд, [illegible] хэлэбэл, бүгэдэ арадай һайндэр тухай, энэ һайндэр [illegible] бүхэндэ ямараар үнгэргэгдөөб гэжэ уншагшадта [illegible] гыгаарыье дуулаха шадахагүйбди. Эгээл [illegible] республикын гурбан лэ нютагһаа ерэһэн [illegible] бобди.

ЗОЛТОЙ САГТА АЖАҺУУНАБДИ

...алтын 30 жэлэй ой. Энэ ...эрые тэмдэглэхээ хүгшэн, ...түй хүсөөбди. Энэ һайндэ... хүгшэн, залуугүй тэмдэглэ... ...рмэлзээбди. 30 жэл! 30 жэл ...овет тэнгэри дуулим нам... сэлмэг хүхэ байгаа. Энэ ...рөө совет арад габьяата ...раа угтахые хүсөө. Эгээл ...һээ колхоз, совхоз бүхэндэ, ...ика, завод бүхэндэ социалис ...оонэй дэлисэ хэзээ хэзээ... ...һээ үргэнөөр далияа дэлеэ. ...айн 9 гээшэ бүгэдын баяр, ...дын омогорхол. Энэ хэлэгшые ...олхэ гэбэл, майн юһэнэй ...үдые хараял даа. Улаан ...ай мандахатай адли түрэл ...анай үйлсэ гудамжанууд ...оор дүүрэшоо. Сээжэдээ ... медальнуудые яларуулһан

һаһажаал хүнүүд тэдэнэй дунда томоотой янзаар алхалнад. Комсомолой талмай тээшэ тэдэ зоринхой. Дайнда алдаһан нүхэдөө дахяад, дахяад дурсан хүндэлхэеэ, залуу үетэндэ энэ наһанайнь жаргалые ямар сэнгээр абтаһыень һануулхаяа фронтовигууд талмай дээрэ гараба бшуу...

Улаан-Үдын Советскэ районой тэг дунда табигдаһан алдар суута Т-34. Дайн байлдаанай хүсэтэ зэбсэг байһан, фашистнуудые һүрдөөһэн танк хэтэ мүнхэдөө дурасхаал болгон табигданхай. Эгээл эндэ, республикын ниислэл хотын Советскэ районойхид баярай митинг үнгэргэбэ. Үгэ хэлэһэн хүнүүд илалтынгаа үдэрые юугээр угтажа байһан тухайгаа элидхэвэ...

...«Электромашина» заводой коллектив дайнда унаһан 59 нүхэдөө ажал дээрээ гэжэ нэрлэөд, өөһэдынь нэрээр ажаллаа...

...Тус заводой хүдэлмэришэн байһан, Советскэ Союзай Герой П. Ф. Сенчихин Польшые сүлөөлэлгын байлдаанда ами наһаяа алдаа. Мүнөөдэр тэрэнэй түлөө заводой хүбүүд, басагад ажаллаа.

...Судна заһабарилгын, пароходствын Сэлэнгын участогай, мехстеклозаводой болон Улаан-Үдын олон арбаад предприятинуудай хүдэлмэришэд Агуу Илалтын ойдо зорюулагдаһан ажалай вахтада жагсахадаа, үдэрэйнгөө нормо 2—3 дахин дүүргэдэг байгаа...

...Советскэ районой ажалшадай митинг дээрэ дайшалхы, ажалай баатаршалга тухай судна заһабарилгын заводой парткомой секретарь Е. Н. Корягина, «Электромашина» заводой залуу токарь, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто Г. Баранов үгэ хэлээ.

Гал дүлэтэ дайнай хатуу шэрүүн үе саг тухай Ленинэй, Дайшалхы Улаан Тугай ба Улаан Одоной орденуудай кавалер С. Х. Митанов хөөрөө.

Агуу дайнһаа амиды мэндэ бусаһан аха заха нүхэдөө хүндэлхэтэеэ зэргэ алдалан унаһан хайрата аба, эжынэрээ энэ үдэр дурсан гашууданабди. Тэдэ — бидэ бүгэдэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ хэтэ мүнхэдөө үлэхэ. Агуу дайнай дурасхаал болгон, түрэл Буряад орондомнай 250 хүшөө табигданхай. Олон тоото һургуулинууд, хото городуудай, һуурин тосхонуудай үйлсэ гудамжанууд баатар хүбүүдэйнгээ нэрэ абанхай.

Улаан-Үдын гурбан район бүхэнэй үйлсэ, талмай бүхэндэ, бүлэ бүхэндэ Агуу Илалтын ой тэмдэглэгдээ.

ЗОЛТОЙ БҮЛЭ

Энэ айлайда ороод, эдеэнһээнь ама хүрөөд, зугаатай хүхюун эзэнтэйнь хөөрэлдөөд гарахада досоо һөөл зохид, ямар бэ даа нэгэ һайн юумэ хэжэрхиһэйб гэһэншүү мэдэрэл түрэдэг.

— Зай, тамнай хаанахи нютагай хэн бэлэйт? — гэжэ асууба гэлэйт.

— Би хадаа болбол гушан гурбан гулбайтай гурбан ехэ Яруунын баруун үнсэгтэ оршодог үргэн дэлюун Үльдэргэ голой унаган гээшэб даа, — гэжэ энеэсэгээн монсогорхон толгойгоо эльбэөд, — Сэбэгэй Доржын Цыдендамба гээшэб, — гэжэрхихэ.

Бага балшар наһанһаа һүйтэй шуран, олон нүхэдтэй хүбүүн юм һэн. Бэеэр набтарханшье һаа, өөрһөөнь һураггүй томо хүбүүдые ташаад, матаад, дэгээдээд, урда хойноно орожо байжа бушаганаад, газар һабардуулжархидаг бэлэй. Мүноошье тэрэнине харахадаа, табин наһаяа холо хойно орхижорхиһон хүн гэжэ һанахагүйт. Ажал хүрэлмэрисэ гүйдэл дүндаа хэжэ ябаһан зандаа.

— Би 1940 ондо сэрэгэй албанда татагдаа һэм. Фашистнарһаа Ленинградые хамгаалалсаха хубида хүртөөб. Генерал Литвиновэй ударидадаг алдар суута 25-дахи чапаевска дивизиндэ морин сэрэгшэ ябааб, — гэжэ тэрэ хөөрэдэг. — Халаг. 1943 ондо шархаташоо бэлэйб. Үгы һаа гү даа, фашис гозуулинуудта һэлмынгээ хурсые, буугайнгаа мэргэнине мэдүүлхэл һэм. Халаг, хартайханаар лэ шархатал һэм, — гэжэ дахин дабтадаг.

Хэдэн дайшалхы медаль зүүһэн хүбүүн Үльдэргэеэ бусаба.

— Ном сударта абьяасгүй хадаа колхозойнгоо хара ажалда гараа һэм даа. Теэд тэрэ үеын сагшье хатуухан һэн гүб даа. Юрэдөөл, энэ наһан соогоо хүдэлэгдөөл, адууһа малай хойноһоо нилээн һалирагдаа, хэдэн арбаад һүри боломоор шабааһа аргал хаягдаа гээшэ, — гэжэ Цыдендамба хөөрэдэг.

Сэрэгһээ бусаһан Цыдендамбые нютагай үхибүүд һалан һандангүй дахадаг, фронт тухай хөөрүүлдэг, халтар моринойнгоо гүйдэл дунда газарта хэбтэһэн бургааһа, үнгэржэ ерэхэдээ, хашарһа мүнгэ шүүрэн абахыень хаража атаархадаг, бахархадаг бэлэй.

— Бишни анханһаа үхибүүдтэ эльгэ нимгэтэй хүн һэм. Иимэ олон улаан сурботай зуураладаха үйлэтэй хадаа тиимэ байһан хүн юм бэшэ гүб, — гэөд. Цыдендамба бишыхан хүбүүгээ үбдэг дээрээ абажа, өөртэнь адлихан мүнсэн түхэреэхэн толгойень эльбэөд, энхэрэн үндэнэ. — Нэгэ доро арбан дүрбэн хүн эдеэлжэ ородог гээшэбди. Һонин һайхан сагта ажаһууналди даа. Урданай саг һаань, 12 үхибүү Цыренжаб һамгантаяа өөдэнь болгохомнай бэрхэтэйхэн байха һэн. Сохом. Үхибүүдыемнай гүрэн өөрынгөө тэдхэмжэдэ абанхай гэхэдэ алдуу болохогүй.

Доржиев Цыдендамбатан түрэл «Коммунизм» колхоздоо хонишодоор ажаллажа эхилһээр хори гаран жэл болобо. Энэ бүлын ажалай габьяа харуулхын тула олон тоо, баримта дурдаһанайшье үлүүдэ хаш. Түл абаха, нооһо тушааха табан жэлэйнгээ түсэб энэ айл нёдондо дүүргэжэрхёо бэлэй.

Фотокорреспондент Цыбен Цыренжаповай буулгаһан зураг дээрэ Цыдендамба Цыбикович Цыренжаб Цыдыновна хоёрые дүрбэн хүүгэдэйнгээ дунда һуухыень харанат. Томо үхибүүдынь ажалдаа гаранхай, зариманиинь һургуулидаа ошонхой, одхоч хоёрынь үнтаатай. Тэрэнэй энгэртэ «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орден, хэдэн медаль («дайшалхы хэдэн медальни үгы болошонхой, халаг») яларна. Харин Цыренжаб Цыдыповнагай сээжэдэ мүн лэ «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орден, тиихэдэ «Эхэ-герой» гэһэн алтан медаль обёорнот.

Имэл үнэр баян, нютаг нугадаа суутай, хүн зондоо хүндэтэй бүлэ Үльдэргэ нютагта ажаһуудаг юм даа.

А. БОДИЕВ.
Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

...эй Верховно Соведэй Президиумэй Указһаа

СССР-эй ПРОМЫШЛЕННА БАРИЛГЫН МИНИСТЕРСТВЫН ПРЕДПРИЯТИ, ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД БА МАСТЕРНУУДЫЕ ШАГНАХА ТУХАЙ

...алдаа үндэр дун... түйлаһанайнь, нэгэ ...зации, предприятида олон жэлдэ һайнаар ажаллаһанайнь түлөө шагнаха:

...АЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН ОРДЕНООР

...РЯАДАЙ АССР-һээ

...улин Михаил Иванович — «Востоксибстрой» трестын 8-дахи ав... автомобилиин же...

...ова Нина Павловнае ...ряадай барилгын уп... ...ниин гэр барилгын ком... штукатур-маляр.

...орьев Пётр Павлович — Буряадай барилгын ...ениин барилга-хабсар... 1-дэхи управлениин ...шадай бригадир.

...узин Константин Георгиевичые — Буряадай ба... управлениин үйлэд...-технологическа уп... ...ниин слесарь.

...енкин Парфен Сергеевичые — Буряадай барил... управлениин барилга-...ралгын 2-дохи управ... хүдэлмэришэн.

...реева Ирина Алексеевнае — Буряадай барилгын ...лениин «Буржелезобе...» ...эгдэлэй мастер.

...аков Александр Ни...чые — Буряадай ба... управлениин барил...аралгын 4-дэхи управ... модошо дархан.

Лакеев Борис Степановичые — Буряадай барилгын управлениин оньһожоруулагдамал нүүдэл 145-дахи колоннын бригадир.

Мордуев Василий Антоновичые — Буряадай барилгын управлениин барилга-хабсаралгын 8-дахи управлениин модошо дархашуулай бригадир.

Овчинников Матвей Прохоровичые — Буряадай барилгын управлениин оньһожоруулгын управлениин бульдозерой машинист.

Ткачев Минай Агафоновичые — Буряадай барилгын управлениин оньһожоруулагдамал нүүдэл 136-дахи колоннын модошо дархашуулай бригадир.

Трофимов Николай Гавриловичые — Буряадай барилгын управлениин барилга-хабсаралгын 5-дахи управлениин бригадын бригадир.

Тумуров Мэлс Петровичые — Буряадай барилгын управлениин барилга-хабсаралгын 7-дохи управлениин газоэлектро-хабсарагша.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

...сква, Кремль.
...75 оной апрелиин 21.

ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭҺЭЭ МЭДЭЭСЭНЭ

МУХАР-ШЭБЭР

Эртынгээ тарилга аймаг соогоо түрүүлэн эхилһэн «Авангард» совхозой механизаторнууд ажалайнгаа эршэ үдэр бүри шангадхана. Ажахын тракторно-таряан ажалай гурбан бригадада түрүүшын мянган гектар шэниисэ хэрээһэлүүлэгдэн таригдаба. Механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ Г. А. Метелкин, М. Ф. Бобылевой агрегадууд түрүүлжэ ябана. Тэдэнэр үдэртөө 50—60 гектарта тарилга хэжэ, даабаряа 120—140 процент дүүргэнэ.

Механизаторнууд болон таряашад Агууехэ Илалтын 30 жэлэй ойн үдэр хүрэтэр эртынгээ тарилга эрхим шанартайгаар, агротехникын заабари соо тарижа дүүргэө.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

СЭЛЭНГЭ

Кировэй нэрэмжэтэ совхоз (директорынь С. Г. Чебунин) аймаг соогоо түрүүлэн, майн 7-до эртын оросһото ургамалнуудай тарилга дүүргэө. 860 гектарта һайн шанартай үрэһэн таригдаа.

Агууехэ Илалтын 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ хабарай эртын тарилгые богони болзорто, эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ социалис мүрысөөндэ совхозой 1-дэхи отделениин механизаторнууд (отделениие эрхилэгшэ Г. Доржиев) шалгаржа гараа. Эртын тарилгые эдэнэр хүдэлмэриин 7 үдэртэ дүүргэһэн байна.

Мүн колхозой механизаторнууд 420 гектар паар хахалаа.

Манай корр.

ТАРБАГАТАЙ

ДЭЭДЭ-ЖЭРЭМ. Агууехэ Илалтын һайндэрые ажалай эрхим бэлэгээр угтаха гэжэ шиидэһэн манай колхозой механизаторнууд хабарай эртын тарилгые хүдэлмэриин 10 үдэртэ, майн 4-дэ дүүргэһэн байна. Түсэбэй ёһоор 1600 гектар шэниисэ тариха байгаад, тэрэнээ 1705 гектарта хүргөөбди. Мүн 259 гектар наран сэсэг таригдажа, түсэб үлүүлэн дүүргэгдэө. Мүнөө түрүүшын зуугаад гектар обёос таригдаба. Һайндэрэй һүүлээр хартаабха тарижа захалхамнай.

Нэгэн доро оройн тарилга хэхэ газар, паар хахалагдана. 420 гектар паар хахалагдажа, түсэб хахадлаа.

Хабарай тарилгада коммунистнууд - механизаторнууд Г. Г. Петров, С. Ф. Тисан, механизаторнууд М. А. Калашников, В. И. Русин гэгшэд шалгаржа гараа. Тэрэшэлэн залуушуул И. Г. Русин, аха дүү Федор, Георгий Шашинтан ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

Энэ жэлдэ «Сельхозтехника» нэгэдэлэй мастер-наладчигууд техническэ харууһалгые сүм бэедээ даажа абаад, трактор, машинануудые һаадгүйгөөр хүдэлгэхэдэ ехэ туһатай байба.

Е. ШИЛИН,
«Восход» колхозой тракторна бригадын бригадир.
Улаан-Үдын аймаг.

...эй Верховно Соведэй Президиумэй Указһаа

...-эй ЭНЕРГЕТИКЭ БОЛОН ЭЛЕКТРИФИКАЦИИН МИНИСТЕРСТВЫН ПРЕДПРИЯТИ, ...ГАНИЗАЦИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД БА МАСТЕРНУУДЫЕ ШАГНАХА ТУХАЙ

...даа үндэр дүнгүүдые ...һанайнь, нэгэ пред... организацида олон жэлдэ һайнаар ажаллаһанайнь түлөө шагнаха:

...АЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН ОРДЕНООР

...РЯАДАЙ АССР-һээ

...ев Николай Очирович — Хойто районуудай ...сетиин электромон...

...ский Павел Мирко...ые — Улаан-Үдын ...оруулагдамал 56-...лоннын электро-хаб...дай бригадир.

...ева Галина Бореев... «Союзэнергозащита» ... «Востокэнергомонт...ация» управлениин ...илэгшэ.

...ина Екатерина Ни...е — Улаан-Үдын ...турбинын машинист.

... Степан Леонтьеви... — Улаан-Үдын дулаа... сетиин слесарьнүү...гадир.

...ых Серафима Алек... — Улаан-Үдын ТЭЦ-...лгын управлениин ...гуудай бригадир.

Мацкевич Том Николаевичые — «Востокэнергомонтаж» трестын Галуута-Нуурай хабсаргалгын участогай электро-гагнууршан.

Мусина Валентина Сергеевнае — түбэй электросетиин ахалагша дежурна электромонтёр.

Орлов Георгий Яковлевичые — Хойто районуудай электросетиин электромонтер.

Панфилов Иван Николаевичые — Улаан-Үдын ТЭЦ-эй слесарьнүүдэй бригадир.

Телетнев Анатолий Константиновичые — Урда районуудай электросетиин электромонтер.

Чумаков Владимир Иннокентьевичые — Улаан-Үдын городской электросетиин электрослесарь.

Янхаев Антон Шулуновичые — Улаан-Үдын ТЭЦ-эй электрослесарь.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

...сква, Кремль.
...75 оной апрелиин 22.

...ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...Р Б. Г. МОНТОЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ...ЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...р жара наһа түйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, ...ын хүдөө ажахын органуудта олон жэлэй тур...ша үрэ ехэтэйгээр ажаллаһанайнь түлөө Барга...аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ту...ын орлогшо **Буда Гатанович Монтоевые** Буряа...ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй** ...ар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

...-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
...75 оной майн 6.

ИЛАЛТАДА ЗОРЮУЛАГДАҺАН ВЫСТАВКЭ

Агуу Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан выставкэ Хангаловай нэрэмжэтэ нютаг ороноо шэнжэлгын республиканска музей соо майн 8-да нээгдээ. КПСС-эй обкомой культурын таһагые даагша Д. Т. Цыремпилов тус выставкые нээгээ. Буряадай АССР-эй культурын министр П. Н. Нимаев, министрэй орлогшо А. М. Герштейн, түүхын эрдэмэй доктор П. Т. Хаптаев суглааргашадые, музейн хүдэлмэрилэгшэдые халуунаар амаршалаа.

Олон ондоо һонирхолтой материалнууд выставкэ дээрэ табигданхай. Эндэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаатай фотографинууд, документнүүд, сэрэгшэдэй абажа ябаһан хэрэгсэлнүүд бии. Гушан табан жэлэй саада тээхи фото-зурагтай стенднүүд олоной һонирхол татаха байха. Энэ фотографинууд түрүүшынхеэ табигданхай.

Аха дүү арадуудай хани нүхэсэл харуулһан экспонадууд выставкэ дээрэ горитой һуури эзэлнэ. «Хэншье, юуншье мартагдаагүй» гэһэн темэдэ зорюулагдаһан материалнууд олон.

Фронт тыл хоёрой нэгэдэл. Эхэ ороноо хамгаалгын фонддо Буряадай ажалшадай оруулһан хубитые харуулһан, эвакогоспитальнуудта аргалуулжа байһан сэрэгшэдтэ үзүүлһэн туһаламжа тухай материалнууд олоной анхарал татаха байха. Домогто генерал Доваторай сэрэгэй нэгэ подразделениин комиссар ябаһан С. Б. Хандажаповай морин сэрэгшын хубсаһан эндэ табигданхай.

Тус выставкые эмхидхэлгэдэ дайнай ветеранууд С. М. Дугаров, О. Б. Цыбиков, С. Б. Хандажапов, М. М. Черных болон бусад горитой туһа үзүүлээ.

И. КЛИНОВСКАЯ,
музейн таһагые даагша.

ХЭНШЬЕ *РЕПОРТАЖ* МАРТАГДААГҮЙ

Илалтын 30 жэлэй ойн һайндэрые угтуулан, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай фронт дээрэ шархатаад Улаан-Үдэ хотын госпитальдо эмшэлэгдэжэ байха үедөө наһа бараһан сэрэгшэдтэ дурасхаалай хүшөө тус хотын Октябрьска райондо бодхоогдобо. Тэрэ хүшөө нээлгэ майн 7-до Улаан-Үдэ хотын олон мянган хүнүүдэй хабаадалгатай митингээр ёһологдобо.

Ниислэл хотымнай Октябрьска районой баруун урда, нарһан тужын наада захада олон мянган хүнүүд суглараһан байба. Эндэ, дардам харгын зүүн талада нилээд үргэн талмайн тэг дунда хүрибтэр үнгэтэй молор шулуун һуури дээрэ бага налагайшагаар табигдаһан дүрбэн үндэр шулуун баһана огторгой өөдэ шоройлдоно. Энэ хадаа Улаан-Үдэ хотодохи госпитальдо эмшэлэгдэжэ байгаад наһа бараһан сэрэгшэдтэ табигдаһан дурасхаалай хүшөө.

Хүндэлэлэй харуулда автоматтай сэрэгшэд улаан галстугтай пионернүүд зогсонод. Тус районой партийна, совет болон олониитын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, мүн сэрэгэй командованиин түлөөлэгшэдэй ерэхэдэ, хүндэлэлэй харуулай начальник рапорт үгэбэ.

КПСС-эй Октябрьска райкомой нэгэдэхи секретарь А. Д. Чукаев митингдэ хабаадагшадта хандажа, үгэ хэлээ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай, сэрэгшэдэй гаргаһан баатаршалга тухай тогтон тэмдэглэхэ зуураа, Буряадай республикын хэдэн мянган хүбүүд, басагад дайнай фронт дээрэ алдар габьяа, эрэлхэг зоригтойгоор байлдаһаниие онсолон дурдаба. Манай республикын 34 хүбүүдтэ Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоһон, олон мянган хүбүүд, басагад орден, медальнуудаар шагнагдаһан байна. Энэ үедэ тус районой ажалшадай габшагайгаар ажаллажа, Илалтын 30 жэлэй алдарта ойе ажалай үндэр амжалтаар угтажа байһан тухай элидхэбэ.

Удаань үгэ хэлэгшэд Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай ветеран, занасай подполковник И. Ф. Плюснин, барилгашадай бригадын бригадир, Социалис Ажалай Герой Б. А. Полторацкий, Совет Армиин түлөөлэгшэ М. И. Гоглев гэгшэд 1941—1945 онуудта дайнай фронт дээрэ совет сэрэгшэдэй, мүн бүхы совет арадай түйлаһан агууехэ Илалтын удха шанар тухай, мүн дайнһаа хойшонхи амгалан сагай үедэ зохёон байгуулхы хүдэлмэридэ совет арадай түйлаһан амжалтанууд тухай тэмдэглэһэн байна.

Комсомол залуушуулай үмэнэһөө ВЛКСМ-эй Октябрьска райкомой секретарь Нина Цыбикова үгэ хэлэхэдээ, комсомол залуушуул эсэгэнэрэйнгээ, аха абганарайнгаа дайшалхы болон ажалай баатаршалгые хэзээдэшье мартахагүй. Тэдэнэй арюун һайхан алдар габьяае арьбадхан үргэлжэлүүлхэ гэжэ мэдүүлээ.

Митингын һүүлээр дайнай болон ажалай ветеранууд, залуушуул болон пионернүүд дурасхаалай хүшөөгэй дэргэдэ сэсэгүүдэй баглаануудые табиба.

Д. ЦЫБЕНОВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА
телефон·телеграф·радио

БУДАПЕШТ

ВНР-эй правительствын мэдүүлгэ

ТАСС

ООН-ой тусхай документ болгожо, Венгриин правительство мэдүүлгэ тараагаа. Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые усадхан үгы хэхэ бүхэдэлхэйн конференциие дары зарлаха шухала гэжэ энээн дотор тэмдэглэгдэнэ.

Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха бүхэдэлхэйн конференци зарлаха гэһэн совет дурадхалые Венгриин правительство эхинһээнь хойшо дэмжээ һэн гээд мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Мүнөө олон гүрэнүүд энээниие дэмжээд байнхай. Манай һанахада, конференци зарлалгада бэлдэжэ эхилхээр саг тулажа ерээ. Энээнэй аша туһада Венгриин правительство конференцидэ эдэбхитэй бэлдэхээр, энээнэй амжалтада туһа хүргэхөөр бэлэн.

ХАНОЙ

САЙГОНДО МИТИНГ БОЛОВО

ТАСС

Вьетнам арадай сүлөөрэлгын тэмсэлэй түгэсхэлдэ, Сайгон-Зядиниин районда засаг түрын революционно зургаануудай тогтоһондо зорюулагдаһан митинг дээрэ майн 7-ной үдэр Сайгоной хэдэн зуугаад мянган зон суглараа.

Сайгон-Зядиниин районой сэрэгэй-захиргаанай комитедэй түрүүлэгшэ генерал-лейтенант Чан Ван Ча митингдэ хабаадагшадые сүлөөрэлгын Национальна фронтын ЦК-гай, Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын, Сүлөөлэлгын арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командованиин үмэнэһөө амаршалба.

Сүлөөлэлгэ гэжэ хэблэлэй агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, адмиралай командалдаг байһан Сагоной ВМС-эй эскадра (энэнь элдэб янзын 27 корабльһаа бүридэнэ, тэрэ тоодо хоёр эсминец бии) Бенче провинциин эрье шадар Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ бээе тушаагаа.

БАНГКОК

АМГАЛАН КАМБОДЖЫЕ БАЙГУУЛНА

ТАСС

Пномпениин радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, апрелиин 17 — Пномпениие сүлөөлһэн үдэр энээнһээ хойшо Камбоджын национальна һайндэр болохо юм.

Бэеэ дааһан байдалтай, эб найрамдалта, сэрэгэй ямаршье бүлэглэлдэ хабаададаггүй, демократическа, һалбаран хүгжэһэн Камбоджые байгуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадахыень арад зониие уряалһан Камбоджын патриотическа хүсэнүүдэй һаяхан Пномпеньдэ болоһон национальна онсо яаралтай конгрессэй шиидхэбэриие Камбоджын бүхы хүн зон нэгэн һаналтайгаар дэмжэнэ гээд Кхмерскэ хэблэлэй агентство тэмдэглэнэ.

Дамбануудые, хаалтануудые барихын, хүдөө ажахын хүдэлмэридэ хабаадахын тула Пномпениин ба Камбоджын бусад хотонуудай олон мянган хүн хүдөө нютагуудаар гараа гэжэ агентство мэдээсэнэ. Эд бүд ба шухала хэрэгтэй бусад бараа үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ, гар үйлэдбэриин промышленностиие хүгжөөхэ хэмжээнүүдые хотонуудай нютагай захиргаан бэелүүлжэ байна.

БОНН

ҺУНГАЛТЫН ДҮНГҮҮД

ТАСС

Хойто Рейн-Вестфалида, Саарта ландагай (нютагай парламентнууд) һунгалта боложо дүүрэбэ.

Хойто Рейн-Вестфалида болоһон һунгалтын үедэ СДПГ, СвДП гэдэг хүтэлбэрилхы партинууд булижа гараһан байна. Даб дээрэ абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, СДПГ-гэй түлөө һунгагшадай 45,1 процентнь, СвДП-гэй түлөө һунгагшадай 6,7 процентнь дуугаа үгөө.

Һунгагшадай 47,1 процентнь ХДС-эй түлөө дуугаа үгэһэн байна.

Ландтагта болоһон һунгалтын үедэ ХДС олон жэлэй турша соохи булюу байдалаа алдаһан байна. ХДС-гэй гү, али СДПГ—СвДП-гэй алинайнь эндэхи правительствые толгойлхо байһаниинь мэдэгдэнэгүй.

Канцлер Г. Шмидтын толгойлдог мүнөөнэй коалиционно превительствын гадаадын ба дотоодын политикые, социалис гүрэнүүдтэй харилсаагаа һайжаруулха хараа бодолые һунгагшадай дэмжэдэг байһые һунгалтын дүнгүүд элирхэйлэн гэршэлбэ.

ВАШИНГТОН

США-гай президентын пресс-конференци

ТАСС

США-гай президент. Дж. Форд Сагаан байшан соо үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Холбоото Штадуудай гадаадын политикада тогтон хэлэбэ.

Стратегическэ буу зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай СССР-эй, США-гай хоорондын хөөрэлдөөнүүдтэ Дж. Форд тогтон хэлэхэдээ, стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай хөөрэлдөөнүүдэй хоёрдохи шатада 1976 оной һүүл болотор хэлсээ баталха байхабди гэжэ багсаамжалжа байһан тухайдаа мэдүүлээ. Энэ хэлсээн даб дээрэ үшөөл эсэслэн зохёогдоогүй байһаар. Зарим тэды түбэг бэрхэшээлтэй хөөрэлдөөнүүдэй үнгэргэгдэхэ байһаниинь элитэ. Гэбэшье КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй шухала уулзалга хэжэ, энэ асуудалаар һайн дүн түйлахые хүсэнэб.

США-гай гадаадын политическэ хараа бодолой бусад асуудалнууд тухай тогтоходоо, энэ һарын һүүл багта Баруун Европо ошохомни гэжэ тэмдэглээ. Ниитэ-экономическа асуудалнуудые, эдэнэй дунда элшэ хүсэнэй асуудалые шиидхэлгэдэ нэгэн адли хараа бодолтой болохо ёһотойбди.

ПАРИЖ

Дутын Зүүн зүгтэ амгалан байдал хангахын түлөө

ТАСС

Дутын Зүүн зүгтэ эб найрамдал ба үнэн байдал хангахын түлөө уласхоорондын конференци хоёр үдэрэй турша соо эндэ хүдэлмэрилбэ. 30 оронoй ба уласхоорондын 18 эмхиин түлөөлэгшэд тэрээндэ хабаадаһан байна. Дутын Зүүн зүгтэхи байдалые гуримшуулха асуудалаар конференцидэ хабаадагшад зүбшэн хэлсээ.

Булимтаран эзэмдэһэн Араб оронуудай газар нютагуудһаа Израилиин сэрэгүүдые дары гаргаһанай, Палестинын араб арадай үндэһэн эрхэнүүдые мэдэрһэнэй, дэлхэйн энэ районой бүхы гүрэнүүдтэ, арадуудта эб найрамдал, аюулгүй байдал [illegible] ашаар Дутын Зүүн зүгэй асуудал шиидхэхэ зэргэтэй. Дутын Зүүн зүгэй асуудалые шиидхэхэ Женеведэхи эбэй конференциин хүдэлмэриие дары түргөөр һэргээхэ шухала гээд конференциин делегадуудай абаһан деклараци дотор тэмдэглэгдэнэ.

Ази, Африкын оронуудтай һаналаа нэгэдэлгын совет комитедэй түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Верховно Соведэй депутат В. Л. Кудрявцев түрүүтэй Совет делегаци конференцидэ [illegible].

БАНГКОК

США-гай сэрэгүүд Таиландһаа гаргагдана

ТАСС

Таиландын ба Холбоото Штадуудай хамтын мэдүүлгэ эндэ толилогдобо. Таиландахи США-гай агаарай сэрэгэй дүрбэн баазада байгаа американ сэрэгэй хүсэнүүдые тоое сашаадань хороохо тухай эндэ хэлэгдэнэ.

Хоёр һарын турша соо — июнь һарын дүүрэтэр — американ сэрэгэй 7500 алба хаагша эндэһээ гаргагдаха ёһотой. Энээнэй һүүлээр Таиландын газар дээрэ США-гай сэрэгүүдэй 19500 хүн үлэхэ байна.

ТОЛИ

МАНАЙ ЛАУРЕАДУУД

БЭЛИГЭЭ ТҮРЭЛ АРАДТАА ЗОРЮУЛХА

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой ёһоор литература ба искусствын бүлэг хүдэлмэрилэгшэдтэ, тэрэ тоодо Буряадай оперо ба баледэй театрай солист, РСФСР-эй габьяата артист Ким Иванович Базарсадаевта республиканска шан олгогдоо.

Ким — бэлигтэй дуушадай нэгэн гэжэ хүн зон мэдэхэ байна. Буряад зон сооһоо гараһан бүдүүн хоолойтой дуушадай уг залгамжалуулагшадай нэгэн мүн. Агинское тосхондо багшын бүлэдэ түрэһэн, эсэгэнь Базарсадо Иванов багшаар, комсомолой райкомдо хүдэлһэн, хаа хаанагүй — һургуулидашье, колхозуудташье самодеятельность эмхидхэдэг эдэбхитэйшүүлэй нэгэн байһан юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай эхилхэтэй дайнда мордоо һэн. Теэд дайнһаа бусаагүй.

Манай корреспондент Ким Ивановичтай хөөрэлдөө, тэрэнь уншагшадай анхаралда табигдаба.

Асуудал. Анхан яагаад дуушан болохо гэжэ бодоо һэмта?

Харюу. Энээндэ сэхэ харюу үгэхэнь бэрхэтэй. Хара багаһаа дуушан болохом гэжэ һанаһанаашье ойлгоногүйб. Энээндэ нэгэ иимэ ушар хэлэлтэй. Абамни һайхан хоолойтой байһан гэжэ мэдэнэм, дайнда мордоходонь бага байгааб. Тиибэшье һайхан хоолойтой гэжэ мэдэхэтэй үлөөб.

— Эжытнай мүн лэ һайн хоолойтой һэн даа.

— Хари, тиимэ ха, мүнөөшье нютагаархидни гоёор дуулана гэлсэдэг. Теэд минии хажууда юун дуулажа үгэхэнь һэм даа. Эжы аба хоёрой бэлигэй зарим хубинь намда тудалсажа болоо юм бэшэ гү гээд һанадагби. Дуратай юумэндөө хүн хэзээшье татагдадаг. 2-дохи класстаа Базар Цырендашиевтай сугтаа һургуулиингаа самодеятельностьда ябагша һэмди. Базарни бүдүүн хоолойтой ха, минии хоолой басагадһаа нарин ха. Иимэ хоёр ондоо хоолойтойшуул дууладаг бэлэйбди. «Под звёздами Балканскими» гэжэ дуу Шэтэ хотын олимпиадада ошожо дуулаад, 1-дэхи һуури эзэлээ һэмди. Хүгжэмэй багша Д-Ц. Жамбалов, артист Д-Д. Жалсараев гэгшэд самодеятельность эмхидхэдэг һэн. Эдэнэр сэдьхэлдэм дуушан болохо дурлалай эхи табилсаа.

Искусствын замда орохо таладам Буряадай артистнар ехэ туһа хээ һэн ха гээд һанадагби. Юуб гэхэдэ, 1946—1947 онуудта театрай артистнар Агын округ ошодог байгаа. Бадма Балдаков, Ч-Н. Генинов, Н. Гендунова, Лосевтон болоод олон артистнар ошожо, сүжэг табидаг һэн. Агинское һууринда нэгэ түрэл айлайдаа гүйжэ ороходомни, Бадма Мелентьевичэй «Минии хүбүүн болохош, дуушан болохош, ябая» гэжэ гасаалхадань, үнэншөөд. юумэеэ абааб гэжэ нэгэ хүнжэл тэбэринхэй һархайжа байһан хүм.

Сугтаа дууладаг Базар Цырендашиевни Улаан-Үдын хүгжэмэй училищида 1953 ондо ерэжэ оробо. Намайе нүхэр татаа һааб даа. Хойто жэлынь 7-дохи класс дүүргэээд, училищида орохоёо түхеэрхэдэмни, эжы дурагүй: «Шанаргүй һэбхи ажалаар юу хэхэ юм», гэдэг байба. Тиигээшье хадань хүгжэмэй училищида ерэжэ ороо6. Ингэжэ дуунай отделенидэ Лхасаран Линховоиной шаби болоһон хүн тээшэб. Тиин хоолоймни тогтонижороогүй нарибтар лэ байдаг аад. гэнтэл бүдүүн болоод, бас хоолойтой гээшэш гүүлээ һэм.

Асуудал. Гэр бүлынгөө хуби заяан тухай богонихоноор хөөрэжэ үгыт.

Харюу. Эсэгэмнай дайнһаа бусаагүй һэн. Дайнһаа бусаһан Балдан Жамсарановтай эжымнай хожомынь ниилээ һэн. Олон дүүнэр... Өөрыншни хүүгэд бии болоно... Саяан хүбүүнэймнай эгээл дүтынь хүн дедушка байха.

Абамнай партийна ажалда удаан ябаа, колхоздоо партийна организациин секретаряар олон жэлдэ хүдэлөө. Мүнөө сельсоведэй түрүүлэгшээр ажаллана. Аба эжы хоёрнай үшөөл залуушагууд — таби гаратайнууд.

Асуудал. Ехэ дуушанай (профессиональна) мэргэжэл абаха замдатнай мүн лэ олон хүн хүндэлсэһэн, туһалалсаһан байна. Энээн тухайдаа хуряангыгаар хөөрэжэ үгыт.

Харюу. Бадма Мелентьевич, Лхасаран Лодонович гэгшэдэй һуури табиһан, зүргэ гаргаһан хойно бидэнэр, удаадахи үетэн, ерэһэн зон гээшэбди гэжэ нэн түрүүн тэмдэглэлтэй. Энэмнай ехэ удхатай ха юм даа. Тиигээд Лхасаран Лодонович минии багша гэжэ хэлээ һэм. 1957 ондо Ленинградска консерваториин вокальна факультедые даагша А. С. Бубельников консерваторидоо хүнүүдые абахаяа манай город ерээ һэн. Хүгжэмэй училищиин III курс дүүргээд, консерваторидо орохо ябадалдам ехэ туһа хээ һэн гэжэ сэдьхэлдээ энэ хүниие бодожо ябадагби.

Консерваторидо дуунай һургуулиин талаар «хүгшэн абын» мэдэлдэ ороо6. Юуб гэхэдэ, Лхасаран Лодоновичой багша байһан Иван Иванович Плешаков минии багша болоо. Консерваториин һүүлшын курсада һуража ябахадаа, 1962 ондо түрүүшынхеэ бүхэсоюзна сценэ дээрэ гараха азатай байгдаа һэн. М. И. Глинкын нэрэмжэтэ 2-дохи бүхэсоюзна конкурсдо хабаадалсажа, лауреадай нэрэ зэргэдэ, дипломдо хүртэгдөө һэн. Энэ хадаа минии ажалые үндэрөөр сэгнэһэн сэгнэлтэ гээшэ аиб даа. Иимэ сэгнэлтэ найдабариинь саашанхи ажалаараа харюулха ёһотой байгааб.

Олон оперонуудта дуулагдаа, тиигэхын тулада нилээн хүдэлэгдөө юм ааб даа. Лхасаран Лодонович, Бадма Мелентьевич гэгшэдэй табиһан үндэһэн дээрэ удаадахи үетэн — дуушад ерээбди гэээ һэм. Тиигээд бидэнэр, бэлэн зүргөөр, бэлигтэ ахамад нүхэдөө дабтаад ябаха бэшэ, харин творческо ажалдаа өөрын зүргэ, өөрын маяг олохо гэжэ оролдоһомнай ойлгосотой. Ямаршье бүтээлдэ — оперодо гү, али ондоо зохёолдо партияа өөрөө уншаха, тиигээд өөрынгөө хоолойн арга шадал соо, нугалбари соо гүйсэдхэхэ гэжэ хүдэлнэ гээшэбди. Олон оперодо (классическа, мүнөө сагайшье) партинуудые гүйсэдхэгдөө. Тиин тэдээнэй ямар болоһые, хоолойнгоо арга боломжо, бэлигые артист хэр хэрэглээб гэжэ зон сэгнэнэ аабза.

Асуудал. Концертдэ дууладаг байнат. Харнин гүрэнүүдээршье һайса ябаат. Энээн тухайдаа богонёор хөөрэжэ болохо гү?

Харюу. Орон соогуурашье һайса ябагдаа. РСФСР-эй литература, искусствын үдэрнүүдэй Молдавида, Азербайджанда үнгэргэгдэхэдэ, эдээндэ хабаадагдаа, Москва, Ленинград болон бусад городуудаар ябажа, оперодо дуулаха саг тудалдаа һэн. Эдээн тухайда хэблэлдэ гарадаг һэн хадань тоггтолтогүй. Эндэ нэгэл ушар тухай хэлэһүү. 1963 ондо Ленинград городой комсомолые түлөөлэн, СССР-эй залуушуулай делегацида оролсожо, Швеци ошолсоо һэм. Тон түрүүшынхеэ хилэ гараа6. Эндэ «Хүрин хээрэ» дуулааб, зон ехэ һайшаагаа, дахин дуулахыемни уряа һэн.

1973 ондо Швецидэ үнгэргэгдэхэ манай ороной искусство ба культурын үдэрнүүдтэ хабаадалсаха делегацида оролсожо, тэбхэр арбан жэлэй үнгэрһэн хойно хоёрдохёо энэ орон ошоо бэлэйб. Урдань танилсаһан хүнүүдтэеэ уулзааб. «Фаустһаа» Мефистофелиин куплет, С. Манжигеевэй «Дэлхэй минии альган дээрэ» гэжэ дуу дуулааб. Буряад дууемнай дахин дуулуулаа. Бэшэ бэшэ гүрэнүүдтэл адли энэ орондо манние ехэ халуун дулаанаар угтаа һэн. Түрүүн ошоходоо, һая консерватори дүүргэһэн залуу ябааб, хоёрдохёо ошоходоо, бэсжэһэн дуушан болоһон ябагдаа.

Асуудал. Саашанхи түсэб тухайдаа хоёр үгөөр хэлэжэ болохо гү?

Харюу. Иимэ шан абаад байхадаа, үшөөл һайнаар хүдэлхэ дуран хүрэнэ. Ородой түрүүшын революциин 70 жэлэй ойдо, партиин XXV съездын хүндэлэлдэ концертнэ тон һайн программа бэлдэхэ хүсэлэн бии. Октябриин революциин 60 жэлэй ой ойртожо байна. Энээндэ ехэ бэлэдхэл хэгдэхэ. Оперодо шэнэ шэнэ парти бэлдэхэб.

Д. ЖУГДУРОВА.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

✤ *Буряадай мэдээжэ дуушан тухай.*

✤ Сэрэгшэ поэдүүдэй шүлэгүүд.

● Арадай аман зохёолой абдарһаа.

ЮРӨӨЛНҮҮД

Түлгынтнай ноохон
Төө зузаан болог,
Хурьганайтнай ноохон
Хурга зузаан болог,
Атарта аарсатай байгты,
Айлдаа хүндэтэй һуугты.
Орохо бүри олон боложо,
Ерэхэ бүри ехэ боложо
һуугты.
Хүнжэлөөр дүүрэн
хүбүүтэй,
Хорёогоор дүүрэн
адуутай жаргаарайт.
Хүлэгшни мориин болог,
Хүбүүншни сэсэн түрэг.
Хэмгүй эдеэтэй,
Хэмжээгүй жаргалтай
бологты.
Туужа ябадаг малтнай
Тоогүй олон болог.
Унтаршагүй унаатай,
Залиршагүй залитай
бологты,

Захаамиинай аймагай Санага нютагай Ц. Амуроваһаа 1945 ондо бэшэжэ абтаа.

* * *

Хандагайн арһаар
Мансы хээрэй,
Хашарагай эбэрээр
Угжа хээрэй.
Бугын арһаар мансы
хээрэй,
Булганай арһаар
эльгэбшэ хээрэй.
Харида хүндэтэй.
Халуундаа тоотой
жаргаарай.
Һүмбэр ехэ уулын
Хажуутаарнь ерээрэй,
Һүн сагаан сахюурынь
Абан асаран ерээрэй,
Хүлхэдөө хүндэтэй...
Хүлхэ зондоо
тооломжотойгоор ерээ...

Эрхүүгэй област... Нижнеудинска рай... Шэбэр нютагай Х. С... ровскаяһаа 1929 ... бэшэгдэжэ абтаа.

* * *

Найман ханатай
балг...
Нарата газарта таби...
Долоон ханатай бал...
Добуун газарта таби...
Ахаяа аха гээд ябаа...
Дүүе дүү гээд ябаарай...
Харагшадаа хараад
ябаа...
Эрээгшэдэе үзөөд
ябаа...
Олон хүбүүтэй,
Удаан жаргалтай
һууга...
Урда үргэн хормой...
Аша гушанаршни г...
Хойто ута хормой...
Тугал. хурьгадшни
гэ...
Урда голдо урагтай,
Хойто голдо худа
худагытай болоорой,
Урга бариха хүбүүтэй,
Оёдол бариха басага...
болоо...

Эрхүүгэй областиин ... чугай районой Ту... нютагай А. Ханхасо... 1935 ондо бэшэжэ а... ба.

С. П. БАЛДАЕВА
суглуулбари...

АГУУ ИЛАЛТЫН 30 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ПРАВДА БУРЯТИ...

Нэгэдэхи хуудаһа... КПСС-эй Центральна Ко... тедтэ, СССР-эй Верховн... ведэй Президиумдэ, СС... эй Министрнүүдэй Сове... Улаан-Үдэдэ болоһон б... ёһололой суглаан тухай ... соон. «Бригадын нэрэ ту... — А. Рыжковой статья. һ... галтые угтуулан.

Хоёрдохи хуудаһа... «Хүдөөгэй барилга ... байха ёһотойб? — П. П... вай статья. «Арадай ... дадууд» — суглуулб... СССР-эй ба Буряа... АССР-эй Верховно Сов... Президиумүүдэй Указуу...

Гурбадахи хуудаһа... «Манай бултанаймнай, ... мүнхын һайндэр» — В. ... рахиновай репортаж. «... публикадамнай Илалтын ... гууд намилзаба» — сугл... бари. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһа... «Сэрэгшэдэй тосхон» ... Ф. Загузинай корреспон... ци. «Гвардейцүүдэй бүү... га» — Д. Егодуровай ... респонденци. «Зураг... хөөрэнэ» — фото-мэдээ... «Баатар-хотонуудай д... хоног» — Р. Ринчинс... корреспонденци.

СЭНХИР ЭКРА...

«Орбита». 10.05 — «Б... тар-хотонууд» Киев. 10.25 ... «Хүгжэмтэ киоск» (үнгэ... 10.55 — Дайнай үедэ б... дэһэн мүрнүүд» (үнгэ... 11.40 — «Минии дайша... замшад». Концерт. 12.40 ... 12.50 — Забһарлалга. 12... — Шэнэ һонин. 13.00 ... «Танай гүйлтаар, үхибүү... (үнгэтэ). 13.45 — «К... гоор аяншалагшадай клу... (үнгэтэ). 14.45 — «Ү... хоорондын һонин» (үнгэ... 15.15 — «Сэнхир галх... 18.00 — Агуухэ дайнда С... вет арадай Илалтын 30 ж... лэй алдарта ойе ... дэрлэлгэ тухай репор... (үнгэтэ). 19.00—19.10 ... Забһарлалга. 19.10 — «Сэ... хир галханай» үргэлж... 20.40 — «Москвичка» — т... левизионно клуб (үнгэ... 22.05 — «Театртай уулз... ганууд». СССР-эй арад... артистнар Ю. Борисов, ... Матвеев, М. Жаров гэгш... дамжуулга хүтэлнэ. 23.50 ... 24.00 — Забһарлалга. 24.0... — «Время».

СЭРЭГШЭ ПОЭДҮҮДЭЙ *шүлэгүүдһээ*

Павел БОГДАНОВ.

Ажамидаралай
мүнхэ байһанда этигэхэеэ
Аха дүүгэй булашада
хүнүүд зүргэлнэ олоороо.
Хоёр таягтай би
мүнхын галда һүгэдэхэеэ
Хүшөө-добуунда
аалихан абираа һэм өөрөө.
Алдарта Мамайн добуун
эндэ ерэгшэдэй
Арюун сэдьхэлдэ
нангин һуури олоол.
Агуу баатаршалга гаргаад,
унаһан сэрэгшэдэй
Алдар солын
табсан һуури болоол.
Добтолһон дайсанай урдаһаа
эрэлхэгээр бодоо
Добуун-сэрэгшэ!
Добуун-баатар герой!
Мүрэн Волго-эхэ
шархыень тодоод.
Мүнхын уһаар
угаажа эдэгээгээл дары.

* * *

Юлия ДРУНИНА.

Таригдаагүй таряан соогуур
Тагнуулша сэрэгшэд алхална.
Басагад, бидэнэр, алхалнабди.
Барандаа хүбүүдтэ адлихануд.
Энэшни тосхон шатанагүйл —
Эдир наһамни дүлэтэнэл.
Басагад оронол байлдаанда,
Барандаа хүбүүдтэ адлихануд.

* * *

Евгений ВИНОКУРОВ.

Нойрмог Вислын саада тээ
Нойтон газар соо хэбтэнэл;
Бага Бронноһоо — Серёжка,
Витька — Моховой үйлсэһээ.
Холохон, жаргалта юртэмсэдэ
Олохон жэлээ гансаарданги,
Үншэрһэн гэртээ эхэнүүдынь
Үргэһэ нойргүй үнжэнэл.
Дэмырһэн зулануудай гэрэл
Дээрэһээнь Москвае хушажа,
Бага Броннодохи сонходо,
Баһа Моховойдохидо туданал.
Тэхэрнхэгүйл ханинар. Кинодо
Танихагүй хүбүүдынь ерэнэл.
Ханилжа ябаһан басагадынь
Хадамда үнинэй гаранхайл.
Аалин номгон Бага Бронно,
Аалин номгон Моховой дээгүүр
Һарата тэнгэри улаабхилан,
Һаршаганан набшаһад хиидэнэ.

А. БАДАЕВ ородһоо оршуулба.

ЗАЛУУ ҮЕЫН ТАНГАРИГ

Соведүүдэй талмай. Намилзаһан улаан тугууд наранай хурса туяагаар наадан наадан толорно. Юнармейцүүдэй, студентнэрэй, барилгын отрядуудай, профтехучилищинуудай һурагшадай, техникумүүдэй дээдэ һургуулинуудай студентнэрэй, Совет Армиин сэрэгшэдэй жабхаланта жагсаал дээгүүр дайнай үеын дуунуудай аялга хабарай тэнгэриин уудамда долгитоно.

Арадуудай түүхэдэ үзэгдөөгүй асари ехэ тэмсэл хэжэ, хүн түрэлтэниие «хүрин тахалай» һабарһаа абарһан Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан митингдэ хотымнай комсомол залуушуулай түлөөлэгшэд, эгээл эрхим хүбүүд, басагад сугларaa.

«Барандаа соносогты!» гэһэн дохёо зэдэлнэ.

Нээлтэтэй машинанууд дээрэ дайнай ветеранууд, жаргаланта энэ байдалай түлөө тэмсэгшэд ерэбэ. Эрэлхэг сэрэгшэдые эдир пионернүүд баглаа сэсэгүүдээр угтана.

Чайковскиин 1-дэхи концертын хүгжэм доро залуушуул В. И. Ленинэй хүшөөдэ сэсэг табина. Рейхстаг дээрэ бадарһан улаан тугнай агуу Октябриин улаан туг.

Дайшалхы БТР талмай дээрэ лалиханаар гаража ерэбэ. Энэ хадаа Советскэ Союзай Герой В. Б. Борсоевой хүүр табигдаһан газарһаа нангин шорой асарагдаба. Дайнай фронтнууд дээрэ баатарай үхэлөөр унагшадай хүндэдэ нэгэ минутын шэмээгүй байдал тогтоно.

Кобалевскиин «Реквием» зэдэлнэ. Хүгжэмэй аялга доро комсомол залуушуулай түлөөлэгшэд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ ами наһаяа үгэһэн сэрэгшэдэй дурасхаалда табигдаһан хүшөөгэй дэргэдэ, хотын госпитальнуудта шархаһаа наһа барагшадай хүүртэ ногоон гирляндынуудые табихаяа ошобод.

Митинг дээрэ юнармейцүүд, студентнэрэй барилгын отрядайхид, Совет Армиин сэрэгшэд рапорт үгөө.

Дайнай, ажалай ветеранууд Д. Цыремпилон, С. Преловская, К. Филиппова гэгшэд сугларагшадта хани халуун үгэтэйгөөр хандаа. Эхэ ороноо хамгаалхаар хэзээдэ бэлэн байхаар залуушуулые сэрэгэй алба хаагша М. И. Гоглев уряалаа.

Дайнай, ажалай ветерануудай, Илалта шэрээлсэгшэдэй үмэнэ залуушуулай тангаригые табан жэлэй гвардеец, авиазаводой слесарь Иван Перевозников уншана.

Эрхим һайнаар
һурахабди,
Алдар солотойгоор
ажаллахабди,
Агуу Ленинэй тугые
Дээрэ үргэн ябахабди!
Тангаригланабди!
Тангаригланабди!
Тангаригланабди!

Манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Дайнай ветеранууд талмай дээрэ. 2. Эдир юнармейцүүд рапорт үгэжэ байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХОБДОГ БАЯНАЙ ХОСОРОЛГО

ОНТОХОН

Урда сагта нэгэ нютагта үгытэй хүбүүн Намнан баянай барлаг боложо ябадаг һэн ха.

Нэгэтэ тэрэнэй ой соо түлеэ отолжо байхадань, алтан гургалдай жэргэмэл хоёр үндэр модон дээрэ зэргэлэн һуугаад харaһан, дуулаһанаа хөөрэлдэжэ оробо.

— Зүүн зүгтэ нэгэ үндэр хада бии. Тэрэнэй шанха оройдо томо сарай тархиин зэргэ сула алтан бии юм, — гэжэ жэргэмэл хэлэбэ.

— Урда зүгэй хүн зондо ехэ хохидол болоо гэлсэнэ. Тэндэхи булагынь хатажа, ногоониинь шарлажа байна. Хүн зониинь, адуу малынь уһагүйдэжэ, ангаха түйлдаа хүрэнхэй. Тэрэ булагыень томо хара шулуун хаажархинхай. Тэрэ шулууень хүдэлгэбэл, уһан гараха юм гэжэ дуулааб, — гэжэ алтан гургалдай хэлэбэ.

Шубуудай ниидэжэ ошоһоной хойно барлаг хүбүүн һүхэеэ бүһэдөө хабшуулжа, зүүн зүг тээшэ зорибо. Үндэр хадада хүрэжэ, оройдонь гараба. Тэндэ томо сарай тархиин зэргэ сэбэр алтач байба. Хүбүүн тэрэниие абажа, гурбан харгын бэлшэртэ нүхэ малтажа булаад, урда зүгэй нютаг тээшэ зорибо. Тэндэ хүрэжэ, нэгэ гэртэ ороод, ууха уһа эрибэ.

— Бидэ өөһэдөө уһагүй ядажа байнабди, — гэжэ үбгэн хүгшэн хоёр хэлэбэ.

— Би танда уһа гаргажа үгэхэеэ ерээб. Нютагайнгаа зониие, зуун мори, зуун хүрэнүүдые суглуулагты, — гэбэ хүбүүн.

Үглөөдэрынь олон хүрэнтэй хүнүүд, зуун морид сугларба. Барлаг хүбүүн тэдэниие булаг тээшэ дахуулжа абаашаад, шулуунай байһан газарые бултадаа малтажа оробо. Томо хара шулууе зуун моридоо хүллэжэ, зүдхүүлжэ гаргаба. Тиихэтэйнь хамта булаг бурьялжа, һайхан уһан гараба. Зон баярлажа, удхажа ууба, адуу малаа садатарнь уһалба. Ехэ хохидолһоо абарһан хүбүүндэ зон баяр хүргөөд, нютагтань үдэшэбэ. Хүбүүн гурбан харгынгаа бэлшэртэ ерэжэ, булаһан алтаяа абаад, гэртээ ерэбэ. Тэрэ алтаараа эдихэ юумэ, үмдэхэ хубсаһа худалдажа абаба. Тиигээд адууһа мал үдхэжэ, эд зөөреэр элбэг бардам һуудаг болобо.

Энээниинь мэдэһэн Намнан баян барлаг хүбүүнэй яагаад баяжаһые мэдэхэ гэжэ ерэбэ.

Хүбүүн хобдог баяниие мэхэлхэ һанаатай:

— Би энэ үдэшэ нуурай эрьедэхи хүмэриһэн онгосо доро орожо унтааб. Удангүй уһан сооһоо гурбан хүнүүд тамаржа ерээд, нуурай нүгөө эрьедэнь алтан ехэ бии гэжэ намда томо сарай тархиин зэргэ алта асаржа үгөөл даа, — гэбэ.

Үшөө баяжаха һанаатай Намнан баян үдэшэ болохолоор нуурай эрьедэ ошожо, хүмэриһэн онгосо доро орожо хэбтэбэ. Һүни боломсоор гурбан дээрмэшэд ерэжэ, зүүн зүгтэхи үндэр хадын орой дээрэхи алтанай үгы болоһон тухай хөөрэлдэбэ.

— Абаһан хүниие баридаг һайб, — гэбэ нэгэниинь.

Энэ үедэ онгосо доро хэбтэһэн баян бэеэ барингүй ханяажархиба. Энээниинь дуулаһан дээрмэшэд хүмэриһэн онгосодо ошожо, гал носоожо хараба. Тэндэ хэбтэһэн баяниие оложо, онгосо дороһоо гаргажа, гүнзэгы нуур уруу шэдэжэрхибэ. Ингэжэ Намнан баян хомхойржо ябаһаар хосорһон гэхэ.

Г. ГЭСЭГЖАПОВА.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖ

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» майн 7-до Москвада үнгэргэгдэһэн тиражай дүнгүүд иимэ:

«Спортлото»: 6 (баскетбол), 14 (волейбол), 15 (уһан дээрэ бүмбэгөөр наадалга), 19 (академическа һэлюурдэлгэ), 38 (һур харбалга), 48 (шатар).

«Спортлото-2»; 7 (биатлон), 15 (уһан дээрэ бүмбэгөөр наадалга), 22 (коньки), 30 (далбагата спорт), 41 (теннис), 46 (хоккей).

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефону...

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 3... Телефоны: редактора — 2-54-54, приёмная — 2-5..., зам. редактора — 2-..., зам. редактора — 2-..., отв. секретаря — 2-50-5..., секретариат — 2-66-76, от... делы: партийной жизни — 2-60-91, сельского хозяйст... ва — 2-64-36, 2-63-86, про... паганды и агитации — 2-58..., промышленности и строи... тельства — 2-61-35, совет... ского строительства и быта — 2-69-58, культуры и шко... 2-60-21, писем и селькоро... 2-67-81, информации — 2-34-05, общественная при... ёмная — 2-56-62, машин... бюро — 2-57-63, корректор... ская — 2-35-95, фотолабора... тория — 2-33-61.

 Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-00527. Заказ № 3644